

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία: — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

31 Ἰουλίου 1877

ΔΗΜΩΔΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Συνέχεια ἰδίᾳ ἀρ. 165.

Γ'

Τὸ πρῶτον διδάγμα τῆς Ψυχολογίας εἶναι ὅτι ἡ ἐν ἡμῖν αἰσθανομένη καὶ νοοῦσα καὶ συλλογιζομένη καὶ ἐνεργοῦσα ἀρχή, ὅπως δῆποτε ὀνομάσωμεν αὐτήν, εἴτε ψυχὴν εἴτε πνεῦμα εἴτε ἄλλως πως, εἶναι οὐσιωδῶς μία καὶ ἀδιαίρετος, ἔχει, δηλαδή, ὡς πρῶτον προσὸν τὴν ἐνότητά. Τοῦτο φαίνεται τόσον ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον, ὥστε εὐλόγως ὑποθέτομεν ὅτι οὐδεὶς θέλει τὸ ἀρνηθῆ. Καὶ ὅμως πολλοὶ τὸ ἀρνοῦνται. Καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν παραδεχομένων τὴν ὑπαρξίν τοῦ προσόντος τούτου ὀλίγοι ἀναγνωρίζουσι τὴν μεγίστην αὐτοῦ σπουδαιότητα.

Ἐν τῇ περὶ ἡμᾶς φύσει οὐδὲν ὑπάρχει οὐσιωδῶς ἐν καὶ ἀδιαίρετον. Ἡ ὕλη ἔχει ἔκτασιν, καὶ ἄμα ὑπάρχει ἔκτασις, δὲν ὑπάρχει ἐνότης, διότι ἡ ἔκτασις διαιρεῖται καὶ ὑποδιαιρεῖται ἐπ' ἀπειρον, καὶ ἐὰν τυχὸν ἠθέλομεν φθάσει εἰς τι ἀδιαίρετον, δὲν θὰ ἦτο πλέον ὕλη. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἡ ἔκτασις οὐδέποτε εἶναι συνεχῆς, καὶ μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς μορίων ὑπάρχει τόπος κενός, ὥστε καὶ εἰς τὸ μικρότατον σῶμα, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, τὰ μόρια ἐξ ὧν συνίσταται ἀπέχουσιν ἀλλήλων καὶ συναποτελοῦσιν ὡς μικρὸν στερέωμα, τὸ ὁποῖον ἤθελε φανῇ εἰς ὄντα ἔτι μικρότερα ὡς φαίνεται εἰς ἡμᾶς τὸ στερέωμα τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἡ μόνη ἐνότης ἣτις ὑπάρχει ἐν τῇ ὕλῃ εἶναι ἡ δύναμις ἣτις ἔλκει πρὸς ἀλλήλα καὶ συνέχει τὰ μόρια αὐτῆς καὶ οὕτω παράγει τὰ διάφορα σχήματα τῆς ἀνοργάνου φύσεως. — Ἡ ἐνόργανος ἔχει ἀνωτέραν ἐνότητα. Πᾶς ὁργανισμὸς εἶναι σύμπνοια ποικίλων ἐνεργειῶν πρὸς μόρφωσιν, συντήρησιν, αὐξησιν καὶ πολλαπλασίασιν ἐνὸς σώματος διὰ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν περὶ αὐτὸ στοιχείων, ὅθεν ἐν ἐκάστῳ ὁργανισμῷ ὑπάρχει ἀντιστοιχία μεταξὺ τῶν μερῶν αὐτοῦ, ἀμοιβαία ἐνέργεια καὶ ἀντενέργεια, ὥστε δυνατόν εἶπαι ὅτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἶναι πρὸς τὰ ἄλλα καὶ μέσον καὶ σκοπός. Καὶ καθὼ μὲν μέσον, λέγεται ὄργανον, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ λειτουργία, καθὼ δὲ σκοπὸς ὑποτάσσεται εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν τοῦ ὁργανισμοῦ. Μόνον λοιπὸν ἐν τῷ σκοπῷ τούτῳ ὀρίσεται ἡ τῶν ἐνοργάνων ἐνότης.

Ἡ ἐνότης τοῦ σκοποῦ καὶ ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σύμπνοια ποικίλων μέσων, οὗτος εἶναι ὁ κύριος χαρακτήρ παντὸς ὁργανισμοῦ, καὶ αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐνότης αὐτοῦ, ἐνότης ἰδέας καὶ σχεδίου εἰς τὴν ὑποβάλλονται τὰ μόρια τῆς ὕλης, καὶ οὐχὶ πραγματικῇ ἐνότητι. — Ἀμα ὑπάρχει ὁργανισμὸς, ὑπάρχει ζωὴ, καὶ ἡ πρώτη ζωὴ ἀνατέλλει διὰ τῶν φυτῶν. Ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς, ἄγνωστον. Ἡ ἐπιστήμη εἰσέτι δὲν ἀνεκάλυψεν οὔτε τὰ ὅρια τὰ διαχωρίζοντα τὴν νεκρὰν φύσιν ἀπὸ τῆς ζώσης, οὔτε τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Καθ' ἐκάστην ἀνακαλύπτονται ἔχνη ζωῆς ὅπου ἡ φύσις ἐφαίνετο ὅλως νεκρά, ὥστε ἡ ἐπικράτεια τῆς ζωῆς ἐκτείνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰ βάθη τῆς ὕλης, ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε ἄρχεται δὲν ἠξεύρομεν. Ἔτι ὀλιγώτερον ἠξεύρομεν πῶς ἄρχεται. Εἰκασίαι καὶ ὑποθέσεις ἐγένον καὶ γίνονται καθ' ἐκάστην, ἀλλ' οὐδεμία προέκυψε μέχρι τοῦδε ἀποδεδειγμένη θεωρία περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ζωῆς. — Ὑπεράνω τῆς πρώτης ταύτης καὶ φυτικῆς λεγομένης ζωῆς, ἣτις, ὡς εἵπομεν, ἄλλην ἐνότητα δὲν ἔχει παρὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ὁργανισμοῦ, ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ, ἣτις παρὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ὁργανισμοῦ ἐμφαίνει καὶ ἄλλην ἐνότητα ἀποκαλυπτομένην διὰ τῆς αἰσθήσεως. Ἐντὸς τοῦ ὁργανισμοῦ ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον παθαίνεται εὐαρέστως ἢ δυσαρέστως ἐκ τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐντυπώσεων τῶν ἐκτὸς, αἰσθάνεται καὶ συναισθάνεται, καὶ συνάμα νέα ὄργανα ἀναφαίνονται ἐν τῷ ὁργανισμῷ προωρισμένα εἰς ἐκδοχὴν τῶν ἐντυπώσεων τούτων καὶ μετάδοσιν αὐτῶν εἰς τι κέντρον. Οὕτως αἱ ἐντυπώσεις γίνονται αἰσθήσεις, καὶ τὰ ὄργανα δι' ὧν γίνονται λέγονται αἰσθητήρια. Καὶ οὐ μόνον ὑπάρχει αἴσθησις, ἀλλὰ καὶ τινεὶ κινήσεις, ἣτις γίνονται ἐνδοθεν καὶ δι' ἧς τὸ νέον τοῦτο ὄν ἀποσπᾶται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς φερούσης αὐτὸ ὕλης, καὶ ποικίλας ἀναλαμβάνει ἐργασίας εἴτε προσεγγίζον εἰς τὰ περὶ αὐτὸ στοιχεῖα εἴτε φεύγον ἀπ' αὐτῶν, καθὼς ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς του, καὶ τότε ἔχομεν ζῶον δι' ἐμφύχον, τότε ἀναφαίνεται κατὰ πρῶτον μία πραγματικῇ ἐνότης, ἐνιαῖόν τι ἐνυπάρχον ἐν τῷ ὁργανισμῷ.

1. Τὸ ἐμφύχον δὴ τοῦ ἀψύχου δυοῖν μάλιστα διαφέρειν δοκεῖ, κινεῖται καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι. Ἀριστοτέλ. Περὶ Ψυχῆς β' 2, ἐκδ. Βασιλέου.

σμφ, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ, ἔχον ἀνάγκην αὐτοῦ, ἀλλὰ διακρινόμενον αὐτοῦ καὶ διευθύνον αὐτὸν κατὰ τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀνάγκας τοῦ. Ἀγνοοῦμεν τί εἶναι τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον, ἀλλὰ βεβαίως εἶναι τι ἕτερον τοῦ ὁργανισμοῦ, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ ἐδρεύει καὶ δι' αὐτοῦ ζῇ· εἶναι ἕτερον, διότι κυριεύει τοῦ ὁργανισμοῦ, ἔχει ἰδίαν ἐνότητα, δι' ἧς ὑπάρχει καὶ αἰσθάνεται καὶ συναισθάνεται καὶ ἐνεργεῖ, ἐν ᾧ ὁ ὁργανισμὸς τοιαύτην ἐνότητα δὲν ἔχει, καθ' ὅσον πᾶς ὁργανισμὸς εἶναι ἑκτασις διατετυπωμένη οὕτως ἢ ἄλλως πρὸς τινα σκοπὸν, ἀλλὰ πάντοτε ἑκτασις, καὶ μεταξὺ ἑκτάσεως καὶ ἐνότητος ὑπάρχει ἀντίφασις. Ἀγνοοῦμεν τί εἶναι τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον, ἀλλ' ἡξέυρομεν ὅτι εἶναι στοιχεῖον νέον ἐν τῷ ὁργανισμῷ καὶ ἕτερον αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ὀνομάσωμεν αὐτὸ ψυχήν, καὶ τὸ φέρον αὐτὸ, ζῶον ἡμψυχον, συμμορφούμεθα καὶ πρὸς τὰς νέας διαλέκτους, ἐν αἷς ἡ λέξις ζῶον=animal ἔρχεται ἐκ τῆς anima=ψυχή.—Ἐχομεν λοιπὸν μέχρι τοῦδε νεκρὰν φύσιν, ζῶσαν φύσιν ἐν τοῖς φυτοῖς, καὶ ζῶν ἡμψυχον ἐν τοῖς ζώοις, καὶ τὴν ἐνότητα τὴν ὁποῖαν μελετῶμεν εὔρομεν μόνον ἐν τῇ ἡμψύχῳ ζῳῇ· ἐν τῇ ψυχῇ δυνάμεθα ἄρα νὰ τὴν ὀνομάσωμεν ψυχικὴν ἐνότητα.—Τὰ φαινόμενα τῆς ἡμψύχου ζῳῆς βλέπομεν ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις ἐξωθεν καὶ τὰ ἐξ ἀκριβοῦς διὰ τῆς ἐξωτερικῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ ἀναλογικοῦ συλλογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα ἐκφράζουσι δι' ὧν ἔχουσι μέσων τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει καὶ ἐπιθεωροῦσι τὰς παρατηρήσεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ἡμῶν. Ὡς προσθέσωμεν δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὰ μεθόρια τῆς ἀψύχου καὶ ἡμψύχου ζῳῆς δὲν εἶναι εὐδιάγνωστα, ὅτι ἀγνοοῦμεν ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς ἡ ἡμψυχὸς ζῳὴ ἀναφαίνεται, καὶ ὅτι μεταξὺ φυτοῦ καὶ ζώου ὑπάρχουσι διάμεσα ὄντα καλούμενα ζωόφυτα· ἀλλὰ διότι δὲν γνωρίζομεν τίνι τρόπῳ ὑπὲρ τὴν νεκρὰν φύσιν ὑπάρχει ἡ ζῳα, καὶ ὑπὲρ τὴν ζῳαν ἡ ἡμψυχὸς, δὲν διακρίνομεθα νὰ ἐξαλείψωμεν τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς, νὰ συνταυτίσωμεν ἀβιαιρέτως τὰ πάντα, νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι μία καὶ ἡ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ὀρυκτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ν' ἀναγάγωμεν τὰ ἀνώτερα εἰς τὰ κατώτερα, τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ὁργανισμὸν, τοῦτον εἰς τὰ ἄνδρα, καὶ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι μία μόνη ὕλη ὑπάρχει καὶ ἐν αὐτῇ μία μόνη δύναμις, ἐξ ἧς καὶ δι' ἧς τὰ πάντα.

Περὶ ψυχῆς ζῶων ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ ποικίλα θεωρίαι, πᾶσαι ἀτελεῖς ἐξ ἀνάγκης, δυνάμεναι ὅμως νὰ τελειοποιηθῶσιν, ἐὰν, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἐξακριβώσωμεν τὰς περὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἰδέας, ἀφ' ἑτέρου δὲ, παρατηρήσωμεν ἀκριβέστερον τὰ φαινόμενα τῆς ψυχικῆς ζῳῆς τῶν

1. "Ora Psychologie comparée. L'homme et l'animal, par M. Joly.

ζώων, καὶ δι' ὁρῶν συλλογισμῶν εἰσδύσωμεν εἰς τὰ ἐντὸς αὐτῶν. Εἶναι δὲ ἀξιοσημείωτον ὅτι οἱ ἐπιμένοντες νὰ μελετῶσι καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ἐξωθεν, ὅλῃ διὰ τῶν φαινόμενων τοῦ ὁργανισμοῦ, δὲν προχωροῦσι περισσότερον ἢ κατὰ τὴν μελέτην τῆς ψυχῆς τῶν ζώων, καὶ οὐδὲν παράδοξον ἐὰν τοῦτου ἕνεκα καταντῶσι νὰ ταυτίσωσι τὸν ἄνθρωπον μετὰ τῶν ἄλλων ζώων, ἀποδίδοντες αὐτῷ μόνον ἀνώτερον βαθμὸν ἀναπτύξεως. Ἡ σειρὰ τῶν μελετῶν τούτων θέλει ἀποδείξει ποῦ κεῖται ἡ βίαια διαφορὰ μεταξὺ ζώου καὶ ἀνθρώπου, καὶ θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ἡ πρόπει νὰ παραιτηθῶμεν πάσης λογικῆς, ἢ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶναι διαφορὰ φύσεως καὶ οὐχὶ βαθμοῦ.

Τὴν ἐν ἡμῖν ἐνότητα δὲν ὑποθέτομεν, δὲν ἐξάγομεν ἐκ τινος συλλογισμοῦ, ἀλλ' ἔχομεν ἐναργῆ ἰδέαν αὐτῆς διὰ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἐὰν δὲν εἴχομεν ἐν ἡμῖν τὴν ἰδέαν ταύτην, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὴν πορισθῶμεν, διότι, ὡς εἶδόμεν, οὔτε ἐν τῇ νεκρᾷ οὔτε ἐν τῇ ζῳῇ φύσει ἐνότης ὑπάρχει, καὶ θεοιοῦμεν ὅτι ὑπάρχει ἐν τοῖς ἡμψύχοις, διότι ἔχομεν ἤδη τὴν ἰδέαν αὐτῆς ἐν ἡμῖν. Κατὰ τὴν ἐν ἡμῖν ἐνότητα νοοῦμεν ἐπίσης πᾶσας τὰς ἄλλας, αἵτινες εἶναι οἷον ἐκτυπώματα τοῦ ἐν ἡμῖν πρωτοτύπου· τὴν ἐν τύπῳ καὶ χρόνῳ ἐνότητα, τὴν τοῦ εἶδους καὶ τοῦ γένους, τὴν τοῦ σχήματος, τὴν τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ αἰτίου, τὴν τῶν ἠθικῶν λεγομένων προσώπων κλ. Πᾶσαι εἶναι εἰκόνες καὶ ὁμοιώματα αὐτῆς, ἥτις διαμένει μόνη ἀληθὴς καὶ πρωτότυπος, πρῶτον καὶ θεμελιώδες προσὸν τῆς ψυχῆς.

Καὶ οὐ μόνον δι' ἀμέσου ἐνοράσεως, δυνάμει τῆς ἐν ἡμῖν συνειδήσεως, γνωρίζομεν τὴν ἐνότητα ταύτην, ἀλλὰ προσέτι πᾶσαι αἱ τῆς ψυχῆς ἐργασίαι καὶ πᾶσαι αἱ ἐπ' αὐτῆς ἐνέργειαι ὑποθέτουσιν αὐτήν.—Πολλὰ καὶ ποικίλα αἰσθήσεις συνεννοῦνται ἐν ἐνὶ κέντρῳ, συνδιαμένουσι, συνδυάζονται κατὰ τοὺς νόμους τῆς συζεύξεως, ἀνανεοῦνται διὰ τῆς μνήμης καὶ ἀναμνήσεως, καὶ δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, νὰ τὰς ἀναλύσωμεν, νὰ κρίνωμεν μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς κρίσεως ταύτης πολλὰς νὰ ἐξαγάγωμεν συνεπεῖας· οὐδεμία δὲ τῶν ἐργασιῶν τούτων θὰ ἦτο δυνατὴ, ἐὰν τὰ πολλὰ δὲν ἐγίνοντο ἐν. Καὶ ἐὰν τὴν αἰσθησὶν ἔχομεν πάντοτε οὐχὶ ἐν τῷ κέντρῳ ἀλλ' ἐν τῷ σημείῳ τοῦ σώματος ὅπου ἔγινεν ἡ ἐντύπωσις, ἡ ψυχολογία καὶ ἡ φυσιολογία, σύμφωνα κατὰ τοῦτο, ἀποδεικνύουσιν ὅτι πᾶσα ἐντύπωσις πρέπει νὰ μεταδοθῇ πρῶτον εἰς τὸ κέντρον, ἵνα γίνῃ αἰσθησις, ἥτις ἐντοπίζεται ἀκολουθῶς ἐν τῷ σημείῳ ἐνθα ἔγινεν ἡ ἐντύπωσις.—Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἡ ἐντύπωσις οὐδέποτε εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος. Ἡ φυσιολογία ἐπίσης ἀπέδειξεν ἐσχάτως ὅτι τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς δράσεως συναποτελοῦσι

250 χιλιάδες μικρῶν ἐντυπώσεων, καὶ ἀναρίθμητοι εἶναι αἱ συναποτελοῦσαι ἓνα μόνον ἥχον. Καὶ ὁ ἐγκέφαλος, εἰς ὃν μεταδίδονται αἱ ἐντυπώσεις, ἔχει πολλὰ ἐκτομύρια κυψελῶν καὶ ἐκτομύρια ἐκτομυρίων ἰνῶν αἵτινες συνδέουσιν αὐτὰς καὶ συγκρατοῦσι. Ποῦ ἐν τούτοις ἡ ἐνότης; Ἐφ' ὅσον ἡ ὕλη ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς ὕλης, πολλοῦτος ἐνεργεῖ ἐπὶ πολλοῦτος, καὶ ὅσῳ ἐμβριθέστερος εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς, κατὰ τοσοῦτον ἡ ἐνότης ἀποσύρεται.—Ἐπὶ τέλους ὁ σωματικὸς ἄνθρωπος εἶναι διπλοῦς· δύο λωβούς ἔχει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, δύο διακλαδώσεις νεύρων, δύο αἰσθητήρια δράσεως καὶ ἀκοῆς, πολλὰ ὅργανα ἀσθῆς καὶ κινήσεως, καὶ ἡ φυσιολογία ἀπέδειξεν ὅτι ἔχει ἕτερον κέντρον αἰσθήσεως καὶ ἕτερον κινήσεως. Καὶ ὅμως ἐνότης ἐν ἡμῖν ὑπάρχει, καὶ παρὰ πάντα ὅσα εἶπομεν μαρτυρεῖ αὐτὴν ἡ σφαιρότης, στρεφωτέρη καὶ καθολικώτερα μαρτυρία, ἡ τῆς ἀνθρωπίνης διαλέκτου, ἐν ᾗ πάντοτε τὸ ἐγὼ εὐρίσκεται, καὶ διακρίνεται τοῦ σώματος ἐν ᾧ ὑπάρχει, δι' οὗ αἰσθάνεται καὶ ἐνεργεῖ, καὶ καθ' οὗ ἀντενεργεῖ· ὅθεν λέγομεν ὁ ποὺς μου, ἡ χεὶρ μου, ἡ κεφαλὴ μου, οὐδέποτε δὲ εὐρέθη διάλεκτος σύμφωνος πρὸς τὰ δόγματα τῶν ἀρνούμενων τὴν ἐνότητα τῆς ψυχῆς, οὐδὲ θὰ ἠδύναντο αὐτοὶ νὰ ἐπινοήσωσι τοιαύτην διάλεκτον, καθ' ἣν, ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἐκφράσεως, τὰ ἀναρίθμητα μέρη τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης θὰ ἐξέφραζον ἐν ἑκαστῷ τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἢ ἐντύπωσιν καὶ τὰς πρὸς τὰ ἄλλα ἀναριθμήτους σχέσεις αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ πρώτου προσόντος τῆς ψυχῆς.

"Επειτα συνέχισα.

Η. ΒΡΑΥΑΣ.

Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὰς πιεστηρίαις εὐρίσκομένου 8ου τόμου τῶν (φιλολογικῶν) Ἀπαντων τοῦ κ. Ἀλ. Π. Παγκαλῆ, περιέχοντος τινὰ τῶν διηγημάτων αὐτοῦ, ἐπιθυμητὰ καὶ ἡδιστά, ἀπεσπασμένον, τὴν προηγουμένην ἀδείαν τοῦ συγγραφέως, τὴν ἐπομένην διηγήσιν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐκ τῶν λογίων ἡμῶν μόνος ὁ κ. Παγκαλῆς ἐκαλλίεργησε τὸν κλάδον τοῦτον τῆς φιλολογίας μετ' ἐπιτυχίας, ἣν ἀνωμολόγησαν διακεκριμένοι ἄνδρες τῆς Ἑσπερίας, υἱοθετήσαντες διὰ μεταφράσεων τὰ ἔργα τοῦ Ἑλληνος συγγραφέως.

Σ. τ. Δ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ

Α'

Ἐν μιᾷ τῶν ὠραίων ἀττικῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ λαμπρὸς ἠγείρετο ὁ ἥλιος ὑπὲρ τὸν Ἰμμηπτόν, καὶ χρυσοῦς ἐχρίσθη ὁ ἀντιπέραν Πάρνης, σκεπτικὸς ἐκάθητο ὁ Κέκροψ εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως ξέων τὸν ἀντίχειρα διὰ τοῦ λιχανοῦ του, ὅπερ, ὡς γνωστὸν, βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ καταβαίνωσιν αἱ ἰδέαι, καὶ περὶ αὐτὸν ἴσταντο αἱ τρεῖς θυγατέρες του, ξδουσαι καὶ ποικίλλουσαι τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς.

Αἰφνης πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ἠκούσθησαν φωναὶ ὀπωσούν θορυβώδεις, ὡς ἀνθρώπων

φιλονεικούντων, καὶ διὰ μιᾶς ἡ Ἀγραυλὸς καὶ ἡ Ἑρση ἀνεπήδησαν ἐρυθρίῳσι σφοδρῶς.

—Ὅχι! δὲν εἶν' ἐκεῖνος, εἶπον καὶ αἱ δύο συγχρόνως, ἰδοῦσαι ὅτι οἱ προσερχόμενοι καὶ οὕτω μεγαλοφώνως ὁμιλοῦντες ἦσαν εἰς ἀνὴρ εὐρωστός καὶ ἀθλητικὸς, ὕγρὸν ἔχων τὸ βλέμμα, μακρὸν τὸν πώγωνα καὶ κυματοῦσαν τὴν κόμην, καὶ μία γυνὴ εὐσχημος, γαλανὴ καὶ μεγαλοπρεπής.

—Με συγχωρεῖς, ἐδικὸς μου εἶναι, ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ μετὰ ζωηρότητος.

—Παντάπασι, ἀπατάσαι, διότι εἶναι ἐδικὸς μου, ἀπεκρίνετο ἡ γυνὴ μεθ' ὑπεροφίας.

—Οὐδεὶς ἀκόμη μοὶ εἶπεν ὅτι ἀπατῶμαι, εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὀργιζόμενος.

—Ἀντὶ νὰ παροξυνώμεθα, ἀπεκρίθη μετριοπαθῶς ἡ γυνὴ, ἰδοὺ ἐδῶ πρόχειρος δικαστής· ἄς τῷ ἐκθέσωμεν τὴν ἔριν ἡμῶν.

—Περὶ τίνος πρόκειται; ἠρώτησεν ὁ Κέκροψ.

—Ὁ τόπος οὗτος, ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ, διττῶς σχυρίζομαι ὅτι εἶναι ἐδικόν μου κτήμα, καὶ ἔχω ἀπείρους αὐτοῦ ἀποδείξεις.

—Καὶ κηρύττω ἐξ ἐναντίας, ὑπέλαβεν ἡ γυνὴ, ὅτι εἶναι ἐδικὸς μου, καὶ οὐδεὶς ποτε μοὶ τὸν ἡμφισβήτησε. Θέλομεν νὰ κρίνης μεταξὺ ἡμῶν.

—Καὶ ἔκρινα ἤδη, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ. Ὁ τόπος οὗτος, ἂν ἐπιτρέπητε, δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἐνὸς οὔτε τοῦ ἄλλου, ἀλλ' εἶναι ἐδικὸς μου, διότι εἶμαι Κέκροψ, ὁ βασιλεὺς του.

—Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει, ἀπήντησεν ὁ ἀνὴρ.

—Πῶς δὲν ἐμποδίζει; εἶπεν ὁ Κέκροψ.

—Δὲν ἐμποδίζει, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ Ποσειδῶν.

—Καὶ ἐγὼ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπρόσθεσεν ἡ γυνὴ.

—Ἄ! τότε ἀλλάζει, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ, καὶ τότε τὸ μόνον θ' δύναιμι νὰ εἰπῶ, εἶναι ὅτι ἡ γῆ αὕτη εἶναι ἐδική σας καὶ οὐχὶ ἐδική μου. Ἀλλὰ τίνος ἐκ τῶν δύο, πῶς θέλετε νὰ τὸ κρίνω ἐγὼ ὁ θνητός;

—Ἐγὼ τὴν ζωννύω εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ, ἂν θέλω νὰ τὰς σφίξω, τὴν καταστρέφω, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν.

—Ἐγὼ προστατεύω καὶ σώζω τοὺς κατοίκους της, καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶν' ἐδική μου ἐπώνυμος, εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ.

—Δηλαδὴ ἐδική μου, εἶπεν καθ' ἑαυτὸν ὁ Κέκροψ.

—Ἐδική σου σήμερον, ὑπέλαβεν ἡ θεὰ, ἀναγνοῦσα εἰς τὸν μυθὸν τοῦ νότος του. Κέκροπις καλεῖται ἐν ὅσῳ συγκρατεῖται ἐκ τινῶν εὐτελῶν καλυβῶν, ἐρριμμένων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τραχέως σκοπέλου. Ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθηνᾶς θέλει ἰδῆ φθάνουσαν τὴν δόξαν της μέχρι τῶν ἀστέρων, θέλει ζῆσει μέχρις ἐσχάτων αἰώνων, καὶ θέλει ἀναδειχθῇ εἰς εὐπρέπειαν λαμπροτέρα πάσης γῶρας τῆς γῆς.

—Εἰς τὰ ὕγρα νῶτά μου τῇ φέρω ὀθησκούρας

ἀπὸ περάτων τῆς γῆς, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν, καὶ τῇ παρασκευάζῳ τὰς ὁδοὺς τῆς δόξης καὶ τῆς ἰσχύος τῆς.

— Ἐγὼ, ὑπέλαβεν ἡ Ἀθηνᾶ, τῇ δίδω τὴν ἀνδρίαν εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὴν σύνεσιν εἰς τὰς βουλὰς, ἥτις σώζει καὶ μεγαλύνει τὰς πόλεις.

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ὀργιζόμενος ὁ Ποσειδῶν, τὴν χώραν ἦν καυχᾶσαι ὅτι προστατεύεις, ἀφ' ἧς εἰς ἐρμῆιον εἰς τὰς ληστρικὰς εἰσβολὰς τῶν Ἀδωνίων ἐκ Βοιωτίας.

— Δὲν τὴν βλάπτουσιν, ἀπεκρίθη πικρῶς ἡ Ἀθηνᾶ, ὅσον οἱ βάρβαροι τῆς Κασίας, οὓς ἀποθέτεις εἰς τοὺς λιμένας τῆς.

— Βλέπω, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ, ὅφ' οὗ ἐξέσεν ὀλίγον τὸν ἀντίχειρα διὰ τοῦ λιχανοῦ του, βλέπω ὅτι αἱ ὑποσχέσεις σας, μεγάλαι, ὑπερβολικαὶ ἐκατέρωθεν, ἰσοζυγοῦσι περίπου. Ἐπίσης ἐξισοῦνται καὶ ὅσα κακὰ ἐπιφέρειτε ἢ ἐπιτρέπετε εἰς τοῦτον τὸν τόπον. Ἐπὶ τῶν παρόντων κακῶν δὲν δύναμαι νὰ στηρίξω τὴν πρόκρισίν μου· ἐπὶ δὲ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν πῶς νὰ ἐπιφέρω κρίσιν ἐγὼ ὁ ἐφήμερος, ἐγὼ ὁ μὴ ἔχων τὴν προφητικὴν χάριν τοῦ μέλλοντος; Εἰμὶ ἀπλὸς ἄνθρωπος, καὶ παρ' ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιος εὐγνωμοσύνης λογίζεται οὐχὶ ὁ πολλὰ ὑποσχόμενος, ἀλλ' ὁ ἀληθῶς εὐεργετῶν. Ἄν τοῦτο ἰσχύη καὶ εἰς τὸν Ὀλυμπον, πράξατέ τι ἐμπρὸς μου ὑπὲρ τούτου τοῦ τόπου, καὶ εἰς τὴν μεγαλητέραν εὐποιάν δοθήσεται τὸ μεγαλύτερον γέρας.

Ἀμφοτέρω οἱ θεοὶ ἔνευσαν τότε ὡς ἂν ἔλεγον,

— Μὰ τὸν Δία, δι' ἄνθρωπον ἀνόητα δὲν ὀμιλεῖ.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν· καὶ ἰδοὺ!

— Καὶ διὰ τῆς τριαινῆς του ἔπληξε βιαίως τὸν ξηρὸν βράχον· ὁ δὲ βράχος ἐσείσθη σφοδρῶς, καὶ ἐσχίσθη δίχα, καὶ ἡ τρίαίνα ἐβυθίσθη μέχρι τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς, καὶ ἠνέφξε φρέαρ πλησθὲν ὕδατος, ὅπερ ἐβόα διὰ τῆς μεγάλης φωνῆς τῆς θαλάσσης.

— Ἰδοὺ! ἐπανελάθεν ὁ Ποσειδῶν, δίδωμι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν ἀρχυρᾶν Ἀττικὴν, δίδωμι τὴν θάλασσαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πετρώδους ἀκτῆς. Ἡ πυρὰ τοῦ ἡλίου ἤθελεν ἀποξηρᾶναι πᾶσαν τὴν ζωτικὴν τῆς ἰκμάδα, ἤθελεν ἀπορροφήσει τὰ σπάνια νάματα τῶν ῥυάκων τῆς, ἀπομαρᾶναι ῥιζοῦν τὰ φυτὰ τῆς, καὶ μεταβάλλει τὴν γῆν τῆς εἰς φλέγουσαν κόνιν. Τὸ φρέαρ τοῦτο τὴν ἔσωσε! Τεχνητὸς ῥυαξ θέλει ἀνασῶρεσθαι ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, καὶ θέλει διαχέει δρόσον καὶ ζῶν ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ μεταβάλλει τὴν ἔρημον εἰς εὐθαλίη καὶ εὐφορον κῆπον.

Προσέτι δὲ, ὅταν μαστίζῃ τὸ Αἰγαῖον ὁ νότος, θέλει κυματεῖ καὶ τὸ φρεάτιον τοῦτο ὕδωρ, εἰς ἐνδεῖν· ὅτι δωροῦμαι δι' αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀθῆνας τὴν θάλασσαν, ἥτις θέλει εἶσθαι τοῦ

πλούτου τῶν ἡ πηγῇ, τῶν θριάμβων τῶν τὸ πεδίον, καὶ θέλει περιφέρει τὰς τροπαιοῦχους σημαίας τῶν ὅπου περιφέρει τὰ κύματα τῆς.

— Αὐτὰ, εἶπεν ὁ Κέκροψ, δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητα· ἀλλ' ὁ δικαστὴς, ἵνα κρίνῃ ἀμερολήπτως, πρέπει ν' ἀκούσῃ τὰ μέρη ἀμφοτέρω.

Αὕτη ἦτον πλαγία πρόσκλησις εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ὅπως καὶ αὐτὴ ὀμιλήσῃ.

Τότε ἡ Ἀθηνᾶ ἐκτύπησεν ἐπίσης τὴν γῆν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ποδὸς τῆς, καὶ ἀμέσως ἀνεφύη ὡς πηχυαῖος θαλλὸς ἐλαίας, ὅστις ταχέως βλαστάνων, ἠύξησεν εἰς εὐθαλὲς καὶ πολὺκαρπον δένδρον. Ὁ Κέκροψ ἐτέρπετο ἐπὶ τῇ θεᾷ αὐτοῦ, καὶ ὑψοῦντο δροσιζόμενος ὑπὸ τὴν σκιάν του. Ἡ δ' Ἀθηνᾶ, κόψασα, τῷ προσέφερεν ἕνα τῶν παρσίνων καρπῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Κέκροψ, προσκαγγὼν αὐτὸν εἰς τὸ στόμα του, διέστρεψε τὸ πρόσωπον σιωπῶν. Ἐν τούτοις οἱ καρποὶ ὠριμάσαντες, ἀπὸ παρσίνων ἔγινον μέλανεσ, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἔδωκε καὶ ἐκ δευτέρου καρπὸν καὶ εἰς τὸν Κέκροπα, ὅστις ἀπογευσάμενος, τὸν εὗρεν ἡδὺν εἰς βρώσιν, καὶ ἡ πλάστιγξ τῆς κρίσεώς του, ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, πρὸς ὃν εἶχεν ἐντελῶς κλίνει, ἤρχισεν ἤδη ἀδιοράτως νὰ τρέπηται κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν.

— Ἄν τὸ ὕδωρ γονιμοποιῇ τὴν γῆν, εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ, ἰδοὺ τῆς γονιμότητος αὐτῆς τὸ ἄριστον προῖόν. Αὐτὸ ἐνδύον καὶ πεδιάδας καὶ ὄρη, θέλει μεταβάλλει τὴν ἔρημον τῆς Ἀττικῆς εἰς χαριέστατον κῆπον. Αὐτοῦ ὁ καρπὸς ἔσται τῶν κατοίκων αὐτῆς τροφὴ προσφιλή. Ὁ δ' ὁπὸς αὐτοῦ, οὐ μόνον ἔσται τῶν τεχνῶν βοηθός, ἀλλ' ἀφανεῖς ἐγκατεῖναι τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, δωρήσεται ἐπὶ γῆς τὸ οὐράνιον φῶς, καὶ παρατενεῖ ἐν τῇ νυκτὶ τὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν τῷ δένδρῳ τούτῳ δωροῦμαι ὑμῖν τὸ ὑπέρτατον τῶν ἀγαθῶν, τὴν εἰρήνην, τῆς προνήσεως θυγατέρα. Αὕτη εἶναι τῶν ἀνθρώπων ἡ μεγαλουργὸς εὐεργέτις, αὕτη ἡ πλουτοδότις θεὰ, αὕτη ἡ τῶν ἐθνῶν ἐμπεδοῦσα τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐημερίαν ῥιζοῦσα. Οἱ ἀνδρικοὶ ἀγῶνες, ὁ πόλεμος καὶ αἱ νίκαι, ὅς οὐχ ἦπτον θαλλὸς τῆς ἐλαίας μου θέλει ἀμείβει, τότε συμβάλλονται εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν εὐτυχίαν, ὅταν μόνον προπαρασκευάζωσι τὴν εἰρήνην. Ἀλλῶς φυτεύουσι χωρὶς νὰ θερίζωσι, καταστρέφουσι χωρὶς νὰ οἰκοδομῶσιν. Εὐτυχὴς ὁ λαὸς ὁ ἀσπασάμενος τὴν εἰρήνην, καὶ νικῶν οὐχὶ ἵνα νικήσῃ, ἀλλ' ἵνα διατηρήσῃ τὸν ὀθσαυρὸν αὐτῆς. Πᾶσα ἡμέρα αὐτοῦ, ἡμέρα εὐδαιμονίας, πᾶν βῆμα αὐτοῦ τὸν προάγει εἰς εὐπορίαν, πᾶς βῶλος αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς χρυσόν.

Ὁ Κέκροψ τότε ἀπεκρίθη·

— Ἀμφοτέρω τὰ δῶρα ὑμῶν εἰσὶ θεῖα καὶ ἀνεκτίμητα. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐμὴν ἀσθενῆ ἀνθρωπίνην κρίσιν ἀνετέθη ἡ δεινὴ ἄρεσις μεταξὺ τῶν δύο, ἐπικαλοῦμαι μὲν ἀμφοτέρους ἱ-

λέους εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἀλλὰ τὴν κυριότητα αὐτῆς ἀνατίθηναι εἰς τὸν ἐπαγγελλόμενον ὅχι τοὺς κεραυνοὺς τῶν πολέμων καὶ τὴν ἐκ τούτων μεγάλην ἀλλὰ στιγματικὴν λαμπρότητα· τὴν παρὰχωρῶ εἰς τὸν χορηγοῦντα ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, καὶ τὸ ἡμέρον ἀλλὰ διαρκὲς αὐτῆς φῶς.

Ἄμα δὲ ταῦτα εἶπεν, ὁ Ποσειδῶν ἀνεπήδησε θυμωθεὶς, καὶ ἐπάταξε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως διὰ τῆς τριαινῆς του, ἥς τὰ ἔγνη τῶν ὀδόντων φαίνονται μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ βράχου. Μετὰ ταῦτα δ' ἐβυθίσθη βιαίως εἰς τὸ Αἰγαῖον, καὶ τὰ ἀφρίζοντα αὐτοῦ κύματα ἀνεπήδησαν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ δ' Ἀθηνᾶ, ἡρέμα διὰ τῆς χειρὸς καὶ εὐμενῶς νεύσασα πρὸς τὸν Κέκροπα, ἀπέβλεψε μετὰ ταῦτα πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ αἰφνιδίως τις στοχασμὸς ἐφάνη ἀναφύει ἐντὸς τῆς σοφῆς κεφαλῆς τῆς. Μακρὸν δὲ καὶ σκεπτικὸν ἐπ' αὐτὰς προσήλωσε βλέμμα, καὶ ἔπειτα ἀπέπτη εἰς τοὺς ἄερας, φῶς καὶ ἀρώματα διαχύσασα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

— Πόσον γλυκαῖς καὶ ἡγεμονικοὶ οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς θεᾶς, εἶπεν ἡ Πάνδροςος, ἡ μία τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος. Τὸ βλέμμα τῆς ὡς βέλος μοὶ διεπέρασε τὴν καρδίαν, καὶ ὡς φλόξ μοὶ ἀνῆπτε τὸ αἶμα.

— Πόσον δὲν ὀμοιάζει τὴν ὠραίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ θεὰν τὸ δύσμορφον αὐτὸ ξόανόν τῆς, εἶπεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς Ἐρση, δεικνύουσα τὸ ξύλινον ἄγαλμα, εἰς οὗ τὸ αὐτοσχέδιον εἶδηρον ἐκάθητο.

— Δὲν ἡξέστω, εἶπεν ἡ τρίτη ἀδελφὴ Ἀγγραυλὸς, ἂν ἀξίξῃ νὰ κοπιᾷζωμεν κεντῶσαι δι' αὐτὸ πέπλον. Ἐγὼ δὲν κεντῶ πλέον· προτιμῶ νὰ κρεμάσω στέμματα εἰς τὸ δόρυ τοῦ Ἀρεως.

— Καὶ ἐγὼ, εἶπεν ἡ Ἐρση, νὰ καλλιεργήσω τὰς μυρσίνας, ὅς ἐφύτευσα περὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ.

— Ἀφετε, πιστεύσατέ μοι, τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ἀρην, εἶπεν ἡ Πάνδροςος. Μὴ ἀσέβειαν πρὸς τὸ ἱερὸν ἄγαλμα. Ὁ πατήρ μας εἶπεν, ὅτι τοιοῦτον ὁποῖον εἶναι, ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

— Ἀληθῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσε, πάτερ; ἠρώτησαν αἱ δύο κόραι.

— Ὅταν ἐπὶ τῆς γῆς δὲν εὐρίσκωμεν τὴν καταγωγὴν του, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ, ὑπεκρέγνων τὴν ἐρώτησιν, πρέπει νὰ τὸ πιστεύωμεν ὡς πεμφθὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ Δι' ἑπετὲς νὰ τὸ ὀνομάζωμεν.

Καὶ ἀπῆλθεν, ὅπως καλέσας οἰκοδόμους, περικτείσθη εἰς τὸν αὐτὸν περίβολον τὰ ἱερὰ καὶ δρατὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μνημόσυνα, παρὰ τὰ ξόανα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ, τὴν θάλασσαν ἢ τὸ φρέαρ τοῦ Ποσειδῶνος μετὰ τοῦ ἔχρους τῆς τριαινῆς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς.

— Μὴ παρκαμελῆτε, ἀδελφαί, τὴν εὐσεβῆ ἡ-

μῶν ἐργασίαν, ἐπανελάθε παρκαίνουσα ἡ Πάνδροςος. Τὰ Ἀθῆναια μετ' ὀλίγον θέλουσιν ἐπιστῇ· πρέπει ὁ Πέπλος νὰ ἦναι ἑτοιμος.

Β

Ἀλλ' ἐνῶ αἱ δύο κόραι ἤρχοντο νὰ καθήσωσι παρὰ τὴν ἀδελφὴν τῶν, αἰφνης ἔστησαν ἀμφοτέρω, ἐφάνησαν ἀκροώμεναι, καὶ ἔπειτα ὡς δύο νέαι ἑλαιοὶ ὠρμησαν ὁμοῦ τρέχουσιν πρὸς τὴν πύλιν τῆς Ἀκροπόλεως, δι' ἧς εἰσῆρχοντο δύο νέαι ἐξόχου ὠραιότητος, ὁ μὲν ῥωμαλέος καὶ ἀνδρικός, τὴν ὄψιν ἔχων καταπληκτικὴν, τὸ βλέμμα εὐγενὲς καὶ σπινθηροδόλον, καὶ τὸ βᾶδισμα στιβαρόν· ὁ δὲ, νεανικός, τρυφερός καὶ κοῦφος, ὥστε ἐφάνετο πετῶν ὅταν ἐπεριπάτει. Ὁ πρῶτος ἦτον ὁ Ἄρης, ὁ δὲ δεῦτερος ὁ Ἑρμῆς.

Τὴν δ' ἐπαύριον ὁ Κέκροψ εἶχεν ἤδη παρκαίνουσαν τὸν περίβολόν του, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ θυγατέρες του τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι, ἂν ἡ Πάνδροςος ἔβλεπεν ἐμπρὸς τῆς μόνον τὸ ἔργον τῆς, αἱ ἄλλαι δύο, μεταξὺ ἐργαζόμεναι, ἔβλεπον τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ἀρην.

— Δὲν μοὶ λέγετε, ἀδελφαί, εἶπεν ἀφελῶς ἡ Πάνδροςος, καθήμενη μετ' αὐτῶν καὶ κεντῶσα εἰς τὴν σκιάν τῆς ἱερᾶς ἐλαίας, ποῖαν εὐχαρίστησιν εὐρίσκετε εἰς τὴν συνκλαστροφὴν τῶν δύο ἐκείνων ξένων, ὥστε δι' αὐτοὺς ν' ἀμελήτε τὴν ἱερὰν ἐργασίαν σας; Ποῦ ὑπάγετε μετ' αὐτῶν, τί λέγετε καὶ τί κάμνετε, ὅταν ἔρχονται; Ἐχω πολλὴν περιέργειαν νὰ τὸ μάθω.

— ὦ! ἀδελφῆ, εἶναι κακίστον πρᾶγμα ἡ περιέργεια, εἶπεν ἡ Ἐρση, καὶ σὲ συμβουλεύω πολὺ νὰ τὴν ἀπομάθῃς.

— Δὲν ἡμπορῶ νὰ ἐννοήσω, εἶπεν ἡ Ἀγγραυλὸς, πῶς εὐρίσκονταί περιεργοὶ ἄνθρωποι! Εἶναι δι' ἐμὲ ἀνεξήγητον πάθος. Τί τοῖς μέλλει διὰ τῶν ἄλλων τὰ μυστικά; Διὰ τί δὲν περιερίζονται εἰς τὰ ἑδῖκα τῶν;

— Ὅταν δὲν θέλητε, ἀδελφαί, νὰ μ' εἰπῆτε ὅ,τι σας ἐρωτῶ, εἶπεν ἡ Πάνδροςος μετὰ πολλῆς ἀφελείας, ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐπιμένω. Ὁμοιωθῶ ὅμως ὅτι εἶμαι περιεργός.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐλέγοντο, ἀνέλαμψεν αἰφνης ὁ οὐρανός, καὶ αὖρα μυροδόλος περισχύθη περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκ φωτεινῆς δὲ νεφέλης ἔπεφάνη εἰς τὰς τρεμούσας κόρας ἡ Ἀθηνᾶ, γνῶριμος ἐκ τῶν αἰθρίων γλαυκὴν ὀφθαλμῶν τῆς, ἐκ τοῦ ἔγχρους καὶ τῆς ἀσπίδος τῆς, καὶ ἐκ τοῦ ποδῆρος χιτῶνός τῆς, ἐφ' οὗ ἀπαισίως ἐμόρφαζεν ἡ τερατώδης κεφαλὴ τῆς Γοργώνος. Στάσα δ' ἐμπρὸς τῶν νεανίδων,

— Σας εἶδα χθὲς εὐσεβεῖς καὶ ἐπιμελεῖς, εἶπε· σας φέρω ἕν δαίγμα τῆς ἐμπιστοσύνης μου. Λαβοῦσα δὲ μικρὸν κιβώτιον ὑπὸ τὴν ἀσπίδα τῆς,

— Σας παραδίδω, ἐπρόσθεσε, τὴν παρακαταθήκην αὐτοῦ. Φυλάξατέ το ἐπιμελῶς, καὶ προσέξατε μὴ τύχη καὶ ἀνοιχθῇ.

Εἶπε, καὶ εἰποῦσα ἀπέπη.
Αἱ δὲ κόραι ἔμειναν ἀκίνητοι, ἄφωνοι καὶ
σχεδὸν ἄπνοες.

Ἄλλὰ κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ συνέρχωνται.

— Ἡ Ἀθηνᾶ! εἶπεν ἡ Πάνδροσος.

— Ἡ Ἀθηνᾶ! ἡ Ἀθηνᾶ! ἐπανέλαβον αἱ ἄλ-
λαι δύο. Ἐπειτα δὲ τὰ βλέμματα καὶ τῶν
τριῶν ἐστράφησαν πρὸς τὸ κιβώτιον.

— Ἀλλὰ τὸ κιβώτιον τοῦτο! εἶπεν ἡ Ἀ-
γρυλός. Τί ἄρα νὰ εἶναι; τί περιλαμβάνει;

— Τί παρὰδοξον μυστήριον! εἶπεν ἡ Ἑρση.

— Ἰερὰ παρκαταθήκη, εἶπεν ἡ Πάνδροσος·
ἡ θεὰ μᾶς τὴν ἐνεπιστεύθη· πρέπει νὰ τὴν φυ-
λάξωμεν μετὰ φόβου καὶ μετὰ πίστεως.

— ὦ! ἀναμφιβόλως, ἐπέλαβεν ἡ Ἑρση, πρέ-
πει νὰ τὴν φυλάξωμεν. Ἀλλὰ τί ἄρα γε περιέχει;

— Ἴσως, ἄγνωστον τινὰ θησαυρὸν, εἶπεν ἡ
Ἀγρυλός, μετ' ἀστράπτοντος βλέμματος· ἴσως
πολυτίμους λίθους συλλεγέντας εἰς τοῦ Ὀλύμ-
που τὰς κορυφὰς ἢ τὰς φάραγγας.

— Ἴσως νέκταρ ἢ ἀμβροσίαν, ἐπρόσθεσεν ἡ
Ἑρση. Ἴσως τι οὐράνιον προῖον ἄγνωστον εἰς
τὴν γῆν.

— Ἡ φάρμακόν τι δίδον τὴν ἀθανασία, εἶ-
πεν ἡ Ἑρση. ὦ! ἂν μόνον ἦτο δυνατὸν νὰ
τὸ ἰδῶμεν!

— Ἀπαγε! εἶπεν ἡ Πάνδροσος. Ἡ Ἀθηνᾶ
ἀπηγόρευσε ν' ἀνοιχθῇ τὸ κιβώτιον.

— Ἀπαγε! ἀναμφιβόλως! ἀπεκρίθη ἡ Ἑρση.
Βεβηλώς, ἡ Ἀθηνᾶ εἶπε νὰ μὴ ἀνοιχθῇ· ἀλλ' ἡ-
θελον τόσον νὰ ἡξεύρω τί περιέχει!

— ὦ! μίαν μόνον γωνίαν ἂν ἦτον δυνατὸν
νὰ διεγείρωμεν, εἶπεν ἡ Ἀγρυλός.

— Φυλαχθῆτε, ἀδελφοί, φυλαχθῆτε, εἶπεν
ἡ Πάνδροσος. Ἐνθυμηθῆτε τῆς θεᾶς τὸν λόγον.

— Τῆς θεᾶς τὸν λόγον, τὸν ἐνθυμούμεθα·
τίς τὸν λησμονεῖ; ἐπέλαβεν ἡ Ἑρση. Ἀλλ' ἂν
μόνον βλέμμα δύναται τόσον νὰ ἐλάτῃ;

— Ἀφῆτε τοῦτο, εἶπεν ἡ Πάνδροσος· νική-
σατε τὴν περιέργειάν σας· αἰδέσθητε τὴν θεάν·
φοβήθητε τὴν ὀργὴν τῆς.

Αἱ κόραι ὑπήκουσαν, καὶ ἤρχισαν νὰ κεντῶσι
σιωπηλῶς. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα λεπτά,

— Ἀγρυλός! εἶπεν ἡ Ἑρση.

— Ἑρση, ἀπεκρίθη αὐτῇ.

— Μόνον ἐν βλέμμα! εἶπεν ἐκείνη.

— Ἐν μόνον βλέμμα, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγρυ-
λός, τί θὰ ἐλάτῃ; Ἰδὲ, τὸ πῶμα ὑποχωρεῖ. Ὁ-
λίγον ἂν τὸ ὥρῃσω, ἀνοίγει.

— Ὀλίγον μόνον, εἶπεν ἡ Ἑρση, καὶ τὸ
κλείομεν πάλιν ἀμέσως.

— Πρὸς Ἀθηνᾶς, σὲ παρκαλῶ, ἀδελφεή·
σὲς ἐξορκίζω νὰ μὴ πράξῃς τοῦτο, ἀνέκραξεν
ἡ Πάνδροσος.

— Ἀλλ' ἀμέσως θὰ τὸ κλείσωμεν πάλιν, ἐ-
πανέλαβεν ἡ Ἀγρυλός, κρατοῦσα ἤδη εἰς τὰς
χεῖρας τὸ πῶμα. Ἡ Ἀθηνᾶ εἶναι ἤδη εἰς τὴν ἐ-

στίαν τοῦ πατρὸς τῆς· οὕτως θὰ ὑποπτεύσῃ ὅτι
τὸ ἡγγίσταται. Νὰ τὸ ἀνοίξω;

— Μὴ, μὴ! εἶπεν ἡ Πάνδροσος.

— Ἀνοίξον, ἄνοιξον, εἶπεν ἡ Ἑρση.

— Τὸ ἀνοίγω λοιπὸν, εἶπεν ἡ Ἀγρυλός.

— ὦ! ἐγὼ φεύγω, καὶ ἀποστρέφω τὸ πρό-
σωπον, ἀνέκραξεν ἡ Πάνδροσος, ἐγερθεῖσα, καὶ
δρομικῶς μακρυνομένη.

— Ἀνοίξον, ἄνοιξον, ἐπανέλαβεν ἡ Ἑρση.
Ἐν μόνον βλέμμα, καὶ ἀμέσως τὸ κλείεις.

Καὶ ἡ Ἀγρυλός διὰ ταχείας κινήσεως τῆς
χειρὸς ἠνέωξε τὸ πῶμα.

— ὦ! ἀνεφώνησαν καὶ αἱ δύο συγχρόνως,
καὶ κατέρριψαν πάλιν τὸ πῶμα, μείνας ὡς ἀ-
πολελιθωμέναι, διότι εἰς τὸ κιβώτιον, ἀντὶ πο-
λυτίμων κόσμων καὶ θησαυρῶν, εἶδον κείμενον
... βρέφος.

Ἐνῷ δὲ αὐταὶ ἀνεφώνουν ἐκπληττόμεναι,
κορώνη ἠγέρθη ἐκ τῶν κλάδων τῆς ἱερᾶς ἐλαίας,
καὶ ὀξεῖαν κραυγὴν ἀφείσα, διέσχισε πρὸς βορ-
ρᾶν τὴν ἀέρα.

— Εἶδες; ἠρώτησεν ἡ Ἀγρυλός, δειλῶς ἀ-
ναβλέψασα πρὸς τὴν Ἑρσην.

— Εἶδον, εἶπεν αὐτῇ. Ἡ Ἀθηνᾶ! Λοιπὸν ὅ-
λαι αἱ καυχῆσεις, καὶ ὅλη ἡ αὐστηρότης...;

— Προσποίσεις! ἐψιθύρισεν ἡ Ἀγρυλός με-
τὰ φωνῆς ἥτις μόλις ἠκούετο.

— Καὶ ἡμεῖς ἐμπρός τῆς ἐτρέμομεν! εἶπε
μετὰ τόλμης ἡ Ἑρση. Δὲν ἔχομεν νὰ τὴν φο-
βώμεθα. Καὶ αὐτὴ ἀσθενῆς ὡς ἡμεῖς.

— Εἶδες τί ἄσχημον βρέφος! εἶπεν ἡ Ἀγρυλός.

— Ναί! καὶ παρετήρησας τοὺς πόδας του;
ἀπεκρίθη ἡ Ἑρση. Δὲν ἡξεύρω πῶς μ' ἐφάνησαν
στρεβλοὶ καὶ ραβδοί. Ὅρεις μᾶλλον ἢ πόδες
παιδίου ὁμοιάζον.

— ὦ! τῷ ὄντι· ἄφες νὰ ἰδῶ!

Καὶ ἠνέωξεν πάλιν τὸ κιβώτιον, καὶ ἡ μορφὴ
τοῦ παιδίου, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἡ διαγωγὴ, ἦσαν
ἀλληλοδιαδόχως τὸ ἀνεξάντλητον θέμα τῆς
γλωσσαλγίας των.

Γ'

Ἐν τούτοις δ' ἡ Ἀθηνᾶ, ἀφ' οὗ, παρκαδοῦσα
αὐταῖς τὸ κιβώτιον, ἐπέβη τοῦ νέφους τῆς πᾶ-
λιν, ἀπ' αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἄνωθεν ἐπὶ τὴν μέλ-
λουςαν πόλιν τῆς μετὰ στοργῆς καὶ μερίμνης,
καὶ εἶδεν αὐτὴν καταλλήλως κειμένην διὰ τὸ
προωρισμένον αὐτῆς μεγαλεῖον, καὶ τὸ φροῦριον
τῆς Ἀκροπόλεως ὡς βασιλικὸν στέμμα ἐπιστέ-
φον αὐτήν, καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν τὸν Ὑμητ-
τὸν, πρὸς νότον δὲ τὸ Μουσεῖον, πρὸς δυσμὰς
δὲ τὸν Ἄρειον Πάγον, περιβάλλοντας αὐτὴν ὡς
φυσικὰ ὀχυρώματα. Ἀλλὰ πρὸς βορρᾶν τὴν εἶ-
δεν ἄφρακτον μέχρι τοῦ ἀπέχοντος Βριλησσοῦ,
καὶ ἐλυπήθη· ὥρμησεν ἐπομένως πρὸς τὸ ὄρος
ἐκεῖνο, ἐκοίφεν ἕνα τέμαχον αὐτοῦ διὰ τῆς αἰχ-
μῆς τῆς λόγχης τῆς, ὅπως τὸν θέσῃ προτείχι-
σμα κατὰ τὴν ἀσθενῆ θέσιν, καὶ, ἀφ' οὗ τὸν ἐ-

παλεν εἰς τὴν παλάμην τῆς, τὸν ἐφορτώθη εἰς
τὸν ὄμον, καὶ ἀπέπη πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ἀλλὰ καθ' ὅδον τὴν ἀπῆντησεν ἡ λάλος κο-
ρώνη, ἥτις εἶχεν ἀναπτῇ ἀπὸ τῆς ἐλαίας, καὶ
τὴν προσεῖπεν ὡς ἔπειται·

— Κρὰ κρὰ! Κυρὰ Ἀθηνᾶ, κυρὰ Ἀθηνᾶ!

— Τί θέλεις, κορώνη μου, καὶ μ' ἀναχατί-
ζεις; Ὑπάγω νὰ φράξω τὴν καλὴν μου πόλιν,
νὰ ἔχῃ βράχους ὡς ἐπάλξεις, καὶ ὡς πυργώ-
ματα ὄρη.

— Κρὰ κρὰ, εἶπεν ἡ κορώνη. Ὁχυρόνεις καὶ
φράττεις, καὶ αἱ κόραι ἠνέωξαν τὸ κιβώτιον,
καὶ ὁ ἥλιος εἶδε τὸ βρέφος καὶ ἐξεπλάγη.

— Κακὴ κορώνη, κακὴν ἄγγελε! μὴ φθάσῃς
νὰ πικτήσῃς τὴν Ἀκρόπολιν ποτὲ πλέον! Τὸ
κιβώτιον, τὸ κιβώτιον! ἀνέκραξεν ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ
ἠνέωξεν εὐρέως τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ στόμα καὶ
τὰς χεῖρας, λησμονοῦσα τὸ ἄχθος τῆς, ὅπερ
πεσὼν, ἔμεινε δι' αἰώνων κείμενον κατὰ γῆς, καὶ
ὠνομάσθη Λυκαβητὸς ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα ἀν-
θρώπων.

Καὶ ἡ μὲν κορώνη, τῆς θεᾶς τρομάζουσα τὴν
ἀράν, ἔκτοτε οὐδέποτε πλέον ἐπέβη τῆς Ἀκρο-
πόλεως· ἡ δὲ θεὰ ἔπη εὐθὺς πρὸς αὐτήν, καὶ,
ἀοράτως ἀλλ' ὁρῶσα αὐτῇ, εἶδε τὰς δύο κόρας
κυπτούσας ὑπὲρ τὴν λάρνακα, καὶ πολυπραγ-
μονούσας περὶ τὸ βρέφος.

— Ἐπάρατοι σεῖς καὶ ἡ ἄπιστος περιέργειά
σας! Κακαὶ κακῶς ἀπόλοισθε! ἐκραξεν ἡ θεὰ,
καὶ ἡ κραυγὴ τῆς ἀντήχησεν ὡς βροντὴ εἰς τὰς
φάραγγας τοῦ Ὑμηττοῦ, τοῦ Βριλησσοῦ καὶ
τοῦ Πάρνητος· καὶ ἔνευσε φοβερά, καὶ ἐσείσθη
ἡ γῆ, καὶ ἐσείσθησαν τῶν δυστυχῶν νεανίδων
αἱ φρένες καὶ αἱ καρδίαι.

— Ἑρση, Ἑρση! τί εἶναι τὸ θαυὸν τοῦτο
σκότος; ἐφώνησεν ἀναπηδῶσα ἡ Ἀγρυλός.
Διατί ὡς φλεγόμενη πίσσα διαβρέει ὁ οὐρανός;
διατί τὰ ὄρη παλαίουσιν ὡς μαινόμενα; διατί
ἡ γῆ συστρέφεται στροβιλιζούσα;

— Ἀκουσον, ἀνέκραξεν ἡ Ἑρση, ἡ θάλασσα
βοᾷ ὡς ἐκ μυρίων στομάτων, καὶ κορυβαντιῶσα
τινάσσεται· ὁ οὐρανὸς ἐρράγη καὶ προχέει ὁ-
λακτοῦντας τοὺς καταβρύχκτας του, καὶ ὁ βορ-
ρᾶς συρίζει συνχυλίαν μετὰ τοῦ νότου! Ἡ φύ-
σις ὅλη μυκάται ὡς σφαγιαζομένη.

— ὦ! πῶς οἱ οὐρανοὶ ἠνέωχθησαν! εἶπεν ἡ
Ἀγρυλός. Ποῖον εἶδος, χιλιαπλάσιον τοῦ φωτός
τῆς ἡμέρας, διεχύθη ἐπὶ τῆς γῆς! Ἰδὲ, ἰδὲ τὰ
χαριεντὰ δάση· ἰδὲ, ἰδὲ τοὺς λειμῶνας. Ἰδὲ,
ἰδὲ τὰ ἄνθη, τοὺς ῥύακας καὶ τοὺς λόφους! ὦ!
πῶς ἡ γῆ σχίζεται! Φῶς ἐκχέεται ἐκ τῆς χαι-
νούσης πληγῆς τῆς. Αἱ Ἑρινύες! Ἑρση! φρίκη!

1. Ἐν ὅσῳ δηλαδὴ ἦρχεν ἐν τῇ Ἀκρόπολει ἡ Ἀθηνᾶ.
Διότι ἦδη, ὡς ἐκδικούμενον τὸ κακὸν ὄνειρον, ἐξελέξατο οὐ
μόνον τὴν Ἀκρόπολιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ναὸν τῆς
Παρθένου, ὡς τὸ θέατρον τῆς ἀσχημονεστέρως του ἐδολυγ-
μίας, καὶ πολλάκις τοῦ Παρθενῶνος ὁ ὀπισθόδομος φαίνε-
ται χροῖαν Πρακλέους, ὡς τοῦ Ἀλφείου οἱ σταυροί.

αἱ Ἑρινύες ἐξέρχονται! Ὅχι! δὲν εἶναι αἱ Ἑ-
ρινύες! Εἶναι ὁ Ἄρης! ὁ ἀνδρεὶός μου Ἄρης!
Πάλλαι τὴν φοβεράν λόγχην του, καὶ μὲ καλεῖ
εἰς χορόν!

— ὦ! ποῖος ἦχος πλήττει τὴν ἀκοήν μου!
ἔλεγε συγχρόνως ἡ Ἑρση. Ποῖα ἐπουράνιος μου-
σική διαχεῖται ἐπὶ τῆς γῆς! Ἀκουσον, ἀκουσον
τὰς μυρίας κιθάρας, ἀκουσον, ἀκουσον τοὺς χι-
λιστόμους αὐλοὺς, ἀκουσον τὰ χίλια μέλη συγ-
χεόμενα εἰς ἓν μέλος. Ἀλλὰ πῶς; προχωροῦσιν
αἱ Ἑρινύες τρύζουσαι τοὺς δρόντας, καὶ ὀλα-
κτοῦσαι ὡς πειναλέαι λύκαιναί! Ὅχι! δὲν εἶ-
ναι αἱ Ἑρινύες, εἶναι ὁ καλὸς μου Ἑρμῆς, γλυ-
κὺ μειδιῶν, τὴν τρίχορδον χελώνην του κρούων,
καὶ προσκαλὼν με εἰς τὸν χορόν.

Καὶ συγχρόνως ἀνέκρουσαν ἀμφοτέραι ἄσμα
ἀνέκφραστον καὶ ἀνήκουστον, οὔτε ὀλοφυρμὸν,
οὔτε ἀλαλαγμὸν, ἀλλ' ἀμφοτέρων μετέχον, καὶ
ἐκπληττον τὴν ἡγῶ τῶν πέριξ σπηλαίων. Κρα-
τούμεναι δὲ καὶ ἐκ τῶν χειρῶν, ἤρχισαν ἀλλό-
κοτον ὄρχησιν, συνισταμένην εἰς ἄλματα καὶ
στροφὰς παραφόρους, ὧν ἐκάστη τὰς ἐπλησία-
ζεν εἰς τοῦ κρηνοῦ τὸ ἄφρακτον χεῖλος.

Ἐπιστάσαι δὲ εἰς αὐτὸ, ἐξέτειναν ἀμφοτέραι
μειδιῶσαι τὰς χεῖρας, καὶ

— Ἐλθε, ὦ φίλτατε Ἄρη, ἔλθε, ὦ Ἑρμῆ,
προφέρουσαι, ἐπήδησαν ἐμπρός, καὶ κατὰ τῶν
βράχων ῥιφθεῖσαι μετὰ μεγάλης κραυγῆς, κα-
κῶς συνετρίβησαν.

Τοιαύτη ἦν ἡ πρώτη ποινὴ τῆς πρώτης γυ-
ναικεῖας περιεργείας ἐν Ἀθήναις.

Δ'

Τὴν λύπην τῆς Πανδρόσου διὰ τὴν καταστρο-
φὴν ταύτην ἀφῆνομεν τὸν ἀναγνώστην νὰ συμ-
περάνῃ, καὶ τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον δὲν τὴν ἡ-
ξεύρομεν. Πιθανὸν δὲ φαίνεται ὅτι ἀπέδωκεν εἰς
τὰς θανούσας αὐτῆς ἀδελφὰς τὰ τελευταῖα κα-
θήκοντα, ἐνταφιάσας αὐτάς εἰς τὸ σπήλαιον
παρ' ᾧ ἐκοιμήθησαν, ὡς ἐνεταφίασε καὶ τὸν
πατέρα τῆς, ὅταν μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν, εἰς τὸ
ἱερὸν ἔδαφος παρὰ τὴν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ
δὲ βρέφος, τῆς θεᾶς τὸν τρόφιμον, ἀναθεῖψασα,
ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἑρεχθέα ἢ Ἑριχθόνιον.

Τὸ βρέφος τοῦτο ἠῤῥησεν ἐπὶ τῶν βασιλείων
Κρηνκοῦ καὶ Ἀμφικτύονος, καὶ μετὰ ταῦτα ἔ-
γενε καὶ αὐτὸ βασιλεὺς. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον χωλὸς
εἰς βαθμὸν ὥστε ἠναγκάσθη, ὅπως μετακινήται,
νὰ ἐφεύρῃ μηχανὴν, ἣν ἐκάλεσεν ἁμαξίαν, ἴσως
διὰ τοῦτο, μὴ δυνάμενος νὰ μεταβάλῃ ἄσον ἡ-
θελε συνεχῶς εἰς τὸν τόπον ὃν καθιέρωσε τῆς
προσάτιδος του ἡ νίκη, ὠκοδόμησεν ἐν αὐτῷ
τοῦτῳ τὴν οἰκὸν του, τὸν μὲν ἕνα τοῖχον στηρί-
ζων ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς δὲ τὸν
ἄλλον περιλαβὼν καὶ τὸ φρέαρ, καὶ τὴν ἐλαίαν,
καὶ τῆς τριαινῆς τὰ ἵγνη, καὶ τὸν τάφον τοῦ Κέ-
κροπος, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ Διίπετες ἔδαμον.

Ἀλλ' ὁ Ποσειδῶν, ὅσον θεὸς καὶ ἂν εἴναι,

ἡξέυρομεν ὅτι εἶναι φύσει ὀργίλος. Ἄμα λοιπὸν ἤττηθεις, ἐβυθίσθη, ὡς εἶπομεν, εἰς τὸν Ὠκεανὸν, πνέων τρικυμῶν καὶ θύελλων, καὶ εὐτυχία ὅτι τότε ἀκόμη δὲν διέτρεχον τὰς θαλάσσας στόλοι, ἄλλως θὰ κατεποντίζοντο αὐτάνδρου. Ἄφ' οὗ δ' ἔμεινε χωνεύων τὸν θυμὸν τοῦ τεσσαράκοντα περίπου στιγμῶν, ὃς ἡμεῖς οἱ ὠκύμοροι ὀνομάζομεν ἔτη, ἀνῆλθε διὰ σίφωνος εἰς τὸν Ὀλύμπου, καὶ παρυσιάσθη εἰς τὸν Δία, ἐκδίκησιν μελετῶν.

— Τί ἔχει ὁ ἀγαθός μου ἀδελφὸς καὶ πνευστιχῶς τὰς φύσας τοῦ Ἡφαιστου εἰς τῆς Αἴτνης τὰ ἐργαστάσια; ἠρώτησεν ὁ Ζεὺς.

— Εἰς αὐθάδης... εἶπεν ὁ Ποσειδῶν, ἀποπνεύμενος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ του, — δὲν ἐξέτασα ἂν Αἰγύπτιος ἢ ἂν Πελασγός... διότι φαίνεται τὴν φύσιν διπλοῦς... ὁ βασιλεὺς... ὁ οἰκιστής... ὁ δὲν ἡξέυρω τί τοῦ θράχου ἐκείνου ὢν ὠνόμασε Κεκροπίαν... ὁ Κέκροψ τέλος...

— Αἶ! τί ὁ Κέκροψ; ἠρώτησεν ὁ Ζεὺς, γελῶν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν ἐξαψιν.

Ἀλλὰ τὸ τί ἦτον δύσκολον νὰ εἰπῇ ὁ Ποσειδῶν διότι πῶς νὰ κατηγορήσῃ τὸν Κέκροπα ὅτι, αἰρέθεις δικαστής, ἀπεφάνισε κατὰ συνείδησιν, καὶ πῶς νὰ τὸ παραστήσῃ ὡς ἐγκλημα εἰς τὸν Δία, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἐδικαίωσε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ; Ἀνάγκη λοιπὸν ἀντὶ τῆς ἀφορμῆς νὰ εὐρεθῇ πρόσκαιρος.

— Ἀλλ' ὁ Κέκροψ, ὑπέλαβεν ὁ παντεπόπτης Ζεὺς, πρὸ πολλῶν στιγμῶν, ἢ ἐτῶν, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀνῆκε ἤδη εἰς τὸν ἀδελφὸν Πλούτωνα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ βασιλεύει ἤδη ἐν Ἀθηνῶν ὁ θετὸς αὐτοῦ υἱὸς Ἐρεχθεύς.

Ἰδοὺ ἐτοίμη ἡ πρόφασις καὶ πρὸς τούτοις ἢ ἐκδίκησις κατὰ τοῦ Ἐρεχθέως περιελάμβανεν οὐ μόνον τὸν δικαστὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίζηλον, διότι ὁ Ἐρεχθεὺς ἦτον θετὸς ἀμφοτέρων.

— Ναί, περὶ τούτου τοῦ Ἐρεχθέως ἤθελον νὰ εἰπῶ, ἀπήντησεν ἀμέσως ὁ Ποσειδῶν. Ἠξέυρεις τί ἔπραξεν; Ὁ αὐθάδης αὐτὸς ἐπολέμει τοὺς γειτονάς του Ἐλευσινίους καὶ ἐπειδὴ ὁ υἱός μου Εὐμολπος ἦλθεν ἐκ Θράκης εἰς βοήθειάν των, ἐτόλμησε καὶ μοι τὸν ἐφόνευσεν! Ἀκούεις, πάτερ ἀνδρῶν τε θεῶν τε; Τὸν υἱόν μου! Ὁ Ἐρεχθεὺς μοι ἐφόνευσεν τὸν υἱόν μου!

— Ἀτρέμας ἔχε, ἀγαπητὲ, εἶπεν ὁ Ζεὺς μετ' ἀμμιότητος ἡρεμίας. Δι' ἓνα τῶν θνητῶν τούτων σκολήκων ὀργίζεσαι; Νὰ κινήσω μόνον τὸν θράχινά μου, καταστρέφω ὅλας τὰς γενεὰς αὐτῶν.

— Κίνησον λοιπὸν, εἶπεν ὁ φιλέκδικος Ποσειδῶν.

— Οὐ φροντῖς, Ἐνοσίχθων, ἀπεκρίθη ὁ Ζεὺς καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ὀπλοθήκης τῆς Αἴτνης ἓνα του κεραυνόν, καὶ χαλκώμενος τὸν ἀφῆκε νὰ πέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἐρεχθέως.

— Ἰδοὺ, φίλτατε, τῷ εἶπε ὁ Ὑπαγὼς τῶρα ν'

ἀναπαυθῇ. Ἄν ὁ ζέφυρος σ' ἔστρωσε μαλακὴν τὴν κοίτην σου, ἄπλωσον τὸν ἓνα βραχίονα εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν καὶ τὸν ἕτερον εἰς τὴν Εἰρηναίαν, καὶ βέγγε τὸν ῥόχθον τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ὁ Ἐρεχθεὺς λοιπὸν ἐπεσεν ἐμβρόντητος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐνεταφίασαν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς οἰκίας του.

Ἀλλ' ἐκεῖ, ἐξ ἄλλης γωνίας τοῦ Ὀλύμπου, ἠκούσθησαν μεγάλαι φωναὶ, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἰσώρμησεν ἐρωτῶσα τίς ἐφόνευσεν τὸν υἱόν της.

— Εὐφῆμαι, παρθένε, ἠθέλησε νὰ εἰπῇ ὁ Ζεὺς. Ἀλλ' ἐκείνη εἰς ἀστεϊσμὸν δὲν ἦτον ποσῶς διατεθειμένη, καὶ ὁ λόφος τοῦ κράνους της ἔνευε φοβερός, ἐνῶ ἄφ' ἑτέρου ὁ Ποσειδῶν ἠγριότο. Δοιδωοίαι ἤρχισαν ἐκκτέρωθεν νὰ διαφεύγῃσι τὰ θεῖα στόματα, καὶ ἡ Ἐρίς ἤρχιζε νὰ ἐπικροτῇ, τρύζουσα τοὺς ὀδόντας, ὅτι ὁ θρίαμβός της ἤθελεν ἀνανεωθῇ ἐνώπιον τοῦ Διός.

Τούτον αὐτὸς τὸν κίνδυνον αἰσθανόμενος,

— Ὅ,τι ἔγινεν ἔγινεν, εἶπε. Τώρα εἰρήνην, παρκαλῶ. Ὁ ἀγαπητός σου Ἐρεχθεὺς ἀπέθανε, φίλη Τριτογένεια! ὅς τιμᾷται ὡς ἥρως, καὶ ὅς μείνῃ ὁ οἶκός του ἔσται σεβόμενος ὡς ἐδικός σου ναὸς, ὅπου μετὰ σοῦ νὰ λατρεύηται καὶ ἡ πιστή σου Πάνδρσος, ἢ ἡξέυρουσα νὰ μὴ πολυπραγμονῇ εἰς τὰ σκάνδαλα. Καὶ σὺ προσέτι, ἀδελφε, — προσέθηκεν ἔπειτα βλέπων τοῦ Ποσειδῶνος τὴν ὀργὴν ἐτοίμην νὰ ἐκραγῇ, — ἔχε καὶ σὺ τὸ μέρος σου εἰς τὸν οἶκον τούτον. Ὅπου σὰς διήρσε θεῖα ἀντιζηλεία, ὅς σὰς ἐνώση ἀνθρωπίνῃ λατρείᾳ. Ἀς θύωσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ εἰς σὲ καὶ εἰς τὸν Ἐρεχθεά θναίμακτα θύματα, διότι ἱκανὸν αἶμα μετὰξὺ σας ἐχύθη.

Μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν λοιπὸν ταύτην, ἥτις ὡς πᾶσαι τῶν ὑπερτάτων ἀρχόντων αἰ ἐτυμηγορίαι ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῶν αὐλικῶν τοῦ Ὀλύμπου, ὡς δαίγμα ὑπερτάτης δικαστικῆς ἀγχινοίας, καὶ ἐπανεφέρεν εἰς αὐτὸν πάλιν τὴν ἀρμονίαν, οἱ Ἀθηναῖοι καθεύρωσαν τὸν Οἶκον τοῦ Ἐρεχθέως ἢ τὸ Ἐρεχθεῖον, εἰς Ναὸν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, καὶ διασκεύασαντες αὐτὸν ἀναλόγως, ἐτέλουν ἐν αὐτῷ τῆς θεᾶς τὴν λατρείαν.

Ε'

Μετὰ τινὰς δ' ἐκατονταετηρίδας, ἐπελθὼν ὁ Πέρσης κατὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀσεβῶς συλήσας τοὺς ναοὺς αὐτῆς, ἐπυρπόλησε καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον μετ' αὐτῆς τῆς ἐλαίας, πρὸς μεγίστην θλίψιν τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλ' ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ αὐτῶν καὶ ὁποῖα ἡ ἐκπληξίς, ὅταν μετὰ μίαν ἡμέραν ἀνελθόντες εἰς τὴν Ἀκρόπολιν κατὰ διαταγὴν τοῦ τυράννου, ὅπως θύσωσιν εἰς τὰ ἐρεῖπια τοῦ ναοῦ, εὗρον εἰς τὴν ἱερὰν ἐλαίαν ποδιαῖον ἢ διποδιαῖον θαλλὸν βλαστήσαντα ἐν μιᾷ νυκτὶ ἐπὶ τοῦ κεκαυμένου στελέχους!

Μετὰ θαθείας εὐλαθείας ἐδέχθησαν ὅλοι τὸ θαῦμα, καὶ ἅμα διὰ τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀνδρᾶ-

γαθημάτων ἔσωσαν τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐλευθερίαν, ἐμνήσθησαν τῆς προστατίδος αὐτῶν θεᾶς, καὶ οὐ μόνον τῇ ἀνήγειραν τὸν μεγαλοπρεπῆ Παρθενῶνα, ἀλλ' ἀνοικοδόμησαν ἐν Ὀλυμπίδι 927 καὶ 937 τὸ Ἐρεχθεῖον μετὰ λαμπρότητος καὶ εὐπρεπείας ἀπεριγράφτου, τὸν πολυτελῆ εἰς αὐτὸ ἐφαρμόσαντες Ἰώνιον ῥυθμόν, περιστήσαντες τρεῖς στοάς, ὧν τὴν μίαν ἀντὶ κίωνων στηρίζουσι παρθενοὶ γλυπταί, τὰ γλαφυρὰ κιονόκρανα εἰς ἐπιχάλκου; ἑλικας κάμψαντες, τὰς θάσεις διὰ κομφῶν πλοκάμων περικοσμήσαντες, τὸν λίθον εἰς ὁμοιότητα λεπτῶν ποικίλαντες ἀνθεμίων, καὶ πᾶν τὸ οἰκοδόμημα διὰ γραφῆς καὶ γλυφῆς πλουσίως καθωράϊσαντες. Διήρσαν δὲ τὸν ὅλον ναὸν δίχα, τὸ μὲν αὐτοῦ, τὸν τάφον περιέχον τοῦ Ἐρεχθέως, τῇ Παλλάδι καθιερώσαντες καὶ τῷ Ποσειδῶνι, τὸ δὲ, τὴν ἐλαίαν ἐγκατεῖον καὶ τὸ φρέαρ καὶ τὸν τοῦ Κέκροπος τάφον καὶ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἀθηνᾶς ξόανον, εἰς τὴν Πάνδρσσαν ἀναθέντες. Ἀρχιτέκτονες δὲ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου ἀριστουργήματος ἦσαν ὁ Ἀρχίλοχος καὶ ὁ Φιλοκλῆς.

Μόλις δ' εἶχε περατωθῇ ὁ ναὸς, καὶ μετὰ ἐν ἔτος (ἐν Ὀλ. 937, γ') ἐξεῖργον πυρκαϊὰ ἐν αὐτῷ ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὀλίγον τὸν ἐβλάψεν πιθανῶς μόνον τῆς στέγης τὴν ξυλικήν.

Αἰῶνες παρήλθον ἔκτοτε, ἐφ' ὧν ὁ ναὸς οὗτος ἦν τῶν Ἀθηνῶν τὸ ἐγκαύχημα, καὶ ἡ ἐγγύησις τῆς προστασίας τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἀλλ' ἦλθον καὶ αἰῶνες καθ' οὓς ἀπέθανον ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ. Τότε αἱ Ἀθῆναι, μετασχηματίσασαι ἀφείρωσαν τὸν κομφῶν ναὸν εἰς τὸν ἀληθῆ θεὸν τῶν χριστιανῶν. Ὅταν ὅμως ἐπέστη χρόνος καθ' ὃν καὶ αἱ Ἀθῆναι ἀπέθανον εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τότε τὸ ἀριστουργήμα τοῦτο τῆς οἰκοδομικῆς, τὸ περιλαβὸν καὶ στεγᾶσαν δύο ἀλληλοδιχόχους θρησκείας, κατεῖρήθη καὶ αὐτὸ λίθος πρὸς λίθον, καὶ τέλος, ἡ μὲν πρόστασις τῶν σεμνῶν Καρυατίδων ἐβεβηλώθη εἰς κατοίκημα τῶν παλίκων τοῦ Ὀθωμανοῦ φρουράρχου, ὁ δὲ σηκὸς τοῦ ναοῦ ἐγένετο ἀποθήκη πυρίτιδος, ἥτις ἀναφθεῖσα ποτὲ, κατεστῆναι τῆς θαυμασίας γλυφῆς εἰς κόνιν, καὶ τὴν οἰκοδομὴν πᾶσαν κατεῖρψεν εἰς ἄμορφον σωρὸν ἐρεπίων.

ΣΤ'

Ἀλλ' οὐχὶ πᾶσαν ἡ πρόστασις τοῦ μεγάλου πυλῶνος διατηρήθη ἀκεραία, ὡς ἂν ἔμενεν ἐπίτηδες, ὅπως συνδέσῃ τὸ τέλος μετὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ναοῦ τούτου, ὅπως παιᾶνες ἐλευθερίας καὶ θριάμβων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῶν βαρβάρων ἀγιάσωσι τοῦ τελευταίου τοῦ λίθου τὴν πτώσιν, ὡς θριάμβων καὶ ἐλευθερίας παιᾶνες ἐδόξαν τὴν θέσιν τῶν θεμελίων αὐτοῦ.

Ἡ νύξ ἦτον, ὡς πᾶσαι σχεδὸν αἱ νύκτες τῶν Ἀθηνῶν, εὐδίας καὶ διάστερος. Ὁ ἀτρόμητος Γούρας, φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως, ἀποσεισά-

σης τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, ἐκάθητο σύννοος εἰς τὴν βαθυλὴν τοῦ Παρθενῶνος· ἀλλ' ἀντὶ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν σιδηροῦν κύκλον τῶν ἐχθρικών ὅπλων, ἅτινα ἐζώννουν τὸν ἱερὸν λόφον, ἢ εἰς τὸν ἀνδρεῖον καὶ καρτερικὸν λόχον τῶν προμάχων αὐτοῦ, προσήλου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναποσπάστως εἰς τὴν μόνην ἐναπολειπομένην στοάν τοῦ λαμπροῦ ἐρεπίου. Ἀνελογίζετο ἄρα τὰς διαφόρους τύχας τοῦ σεβασμίου οἰκοδομήματος τούτου, καὶ προσανέβαινε διὰ τῆς μνήμης του τοὺς αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ βαρβαρότης τὸν ἐξωλόθρευσεν μέχρι τῶν χρόνων καθ' οὓς οἱ θεοὶ τὸν καθίδρυσαν, ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ταραχῆς τῶν ὅπλων καὶ τῶν κινδύνων, προσέφερεν εἰς τοῦ ἐρεπίου τὴν μεγαλῆς καλολογίαν τὸν αὐτόματον φόρον τοῦ θαυμαστοῦ του;

Οὐχί! Ὁ ὀρεσίτροφος πολεμιστὴς μικρὸν ἐγνώριζεν, οὐδὲ πολὺ ἐμερίμνα περὶ τῶν συμβάντων τοῦ ἀρχαίου μνημείου, οὐδ' ἐμέθυεν εἰς ἐκστάσεις καλλιτεχνικάς. Ἀλλ' ἡ καρδία του ἐπέτα πρὸς τὸ μονήρες ἐρεῖπιον, διότι εἰς αὐτὸ εἶχεν ἐναποθέσει τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παῖδιά του, ὅ,τι μετὰ τὴν πατρίδα του εἶχεν ἀγαπῇ τὸν ἐπὶ γῆς· ἐφέρετο δὲ διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὰς μελλούσας ἡμέρας, καθ' ὃς διὰ τῆς σπάθης του, καὶ διὰ τῆς σπάθης τῶν συστρατιωτῶν του ἀπαλλαγείσῃ, ἐμελλεν ἡ Ἑλλὰς ν' ἀναθάλῃ εἰς τὴν αὖραν τῆς ἐλευθερίας, καθ' ὃς ἡ γυνὴ του ἐμελλε νὰ στηρίζηται, σύζυγος ὑπερήφανος ἀνδρὸς ἐλευθέρου, μήτηρ ἐλευθέρων υἱῶν, ἐπὶ τοῦ τροπαιοῦχος βραχίονός του, καθ' ὃς τὰ τέκνα του, μὴ αἰσχυρόμενα διὰ τὸ ἔθνος των καὶ διὰ τὴν καταγωγὴν των, ἐμελλον ν' ἀμιλλῶνται ὅπως ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα των ἐπίσης ἐντίμως, ὡς ὑπηρετήσεν αὐτὴν ὁ πατήρ των.

Ἐν μέσῳ δὲ τῶν ἐπαγωγῶν τούτων ὀνείρων τοῦ μέλλοντος, περιέφερον ἐνίοτε ἀδιάφορον βλέμμα εἰς τὸν ὑπὸ πυρίνων μετεώρων κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν διασχίζόμενον οὐρανόν, καὶ παρηκολούθει, προκλητικῶς μεριδίων, τὴν φλογερὰν παραβολὴν ἢ διεγέρσει διὰ τῶν ἀέρων ἢ βόμβας κατερχομένη πρὸς τὴν ἀρχαίαν στοάν διότι ἐν αὐτῇ ἐστέγαζον τὰς φίλας κεφαλὰς αἱ κολοσσιαῖαι μαρμαρίναι δοκοί, αἱ ἀψηφίσασαι τὸ δρέπανον τῶν αἰώνων, καὶ διότι ἐπὶ τῶν ἀκαταστρόφων τούτων δοκῶν ἡ πρόνοια τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ εἶχε χύσει χῶμα βαθύ, ὅπως προφυλάξῃ ἔτι μᾶλλον αὐτὰς ἀπὸ τῆς ὀλεθρίας τῶν βομβῶν ἐπαφῆς.

Ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου ἡ πρόνοια! Τὸν μὲν στρατηγόν, ταῦτα ἀναλογιζόμενον, προσέβλεπεν αἰφνης σφαῖρα θανατηφόρος, καὶ τὸν ἐβρίψε νεκρὸν ἐπὶ τῶν ἐρεπίων ὧν ἡρώτων προηγώνετο. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον, εἰς νύκτα ὡς ταύτην εὐδίαν, βόμβα συρίζουσα ὡς τεράστιος ὄφις, ἐνέσκηψε μετὰ πατάγους εἰς τὴν μετὰ τοσαύτης ἐπιμελείας ἐκασφαλίσθεισαν στοάν, ἐ-

βυθίσθη εις τὸ χῶμα ὡς λίθος εις ὕδωρ, καὶ ἀνεπήδησε ῥαγίστα μετὰ φοβερῆς βροντῆς εις μυρία συντρίμματα. Ἀλλὰ συγχρόνως, εις τὸν κλονισμὸν τῆς ἐκρήξεως, βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ ἐπιβαρύνοντος χῶματος, ἐρράγησαν αἱ δοκοί, καὶ κατεκρημνίσθησαν βαρεῖαι, συμπαρασύρουσαι καὶ μέρος τοῦ οἰκοδομήματος.

Τότε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φοβεροῦ δούπου ἠγέρθη δέξια κραυγὴ, καὶ μετὰ ταῦτα τὰ πάντα ἐκάλυψε σιγὴ τοῦ θανάτου. Ἦν δὲ αὕτη ἡ κραυγὴ τῶν νέων θυμάτων τῆς ἐλευθερίας, ἐκπεμπομένη ἐκ τῶν κατὰρξόντων μνημείων τῆς ἀρχαιοτήτος.

Ἐρευναι περὶ τῶν

ΑΡΧΑΙΩΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων τῶν Ἀθηναίων ἔρευνα ἀπῆλθε πάντοτε δαπάνας μεγάλας καὶ χρόνον ἕνεκα τῶν παρεντιθεμένων δυσχερειῶν. Σπανίως ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρηθῇ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἄνευ ἀνασκαφῶν, ὧν ὅμως ἡ δαπάνη ὑπερέβαινε τὰ ἐμὰ ἰδιωτικὰ μέσα. Ἐὰν δὲ νῦν δημοσιεύω ἐργασίαν, ἥτις καίτοι στηρίζεται ἐπὶ προτέρων πολυετῶν ἐργασιῶν δὲν ἔφερεν εἰσέτι εἰς τελικὸν ἐξαγόμενον, αἷτιον τούτου εἶνε ὅτι πρὸς περὶ τῶν ταύτης αἱ ἀνασκαφαὶ δεόν νὰ γίνωσιν ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων. Τοῦτο δὲ δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ, ἐπειδὴ εἰς τὰς Ἀθήνας, πόλιν ἔχουσαν πληθυσμὸν 55-60,000 ψυχῶν, ἐπὶ ἡλθεν ἑλλειψίς λίαν αἰσθητὴ ὕδατος, τὴν ὁποῖαν ὅπως ἀναπληρώσῃ τὰ μέγιστα ἠγωνίσθη ὁ νῦν δήμαρχος.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ὅμως εἶνε γνωστὸν τὴν σήμερον πῶς οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, εἰς χρόνους μάλιστα καθ' οὓς ἡ πόλις αὐτῶν περιεῖχε περὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας κατοίκων, ἐπρομηθεύοντο τὸ ὕδωρ, ὅπερ μετεχειρίζοντο οὐ μόνον πρὸς πόσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λούσιν καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ποικίλας χρείας τῶν μεγάλων πόλεων, ἐν αἷς διὰ τοῦτο ἀνελίσκεται μέγα ποσὸν ὕδατος.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων ὑδραγωγείων τινὰ μὲν εἶχον ἤδη ὀνόματα· τὰ πλεῖστα ὅμως πρὸς εὐκολωτέραν κατὰ τὰς ὀνομάσθησαν ὑπ' ἐμοῦ, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς θέσεως ἐν ᾗ κεῖνται. Εἰσὶ δὲ τὰ ἑξῆς:

1* Τὸ ὑδραγωγεῖον ὑπὸ τὴν κοίτην τοῦ Ἰλισσοῦ.

2 Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Ὑμηττοῦ.

3* Λεῖψανα ὑδραγωγείου κατὰ τὴν ἀνωτέραν κοίτην τοῦ Ἰλισσοῦ.

4* Τὸ ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον ἐν τῷ βασιλικῷ κήπῳ.

5 Ὑδραγωγεῖον παρὰ τοὺς πόδας τῆς Πνυκός.

1. Τὰ μετ' * σεσημειωμένα ὑδραγωγεῖα ἔχουσι καὶ σήμερον ἔτι ὕδωρ.

6* Ὑδραγωγεῖον τοῦ παρὰ τῷ Θησεῖῳ κήπου τοῦ Λαοῦ.

7* Ὑδραγωγεῖον τῆς Ἀγίας Τριάδος.

8* Ἡ ὑπόνομος.

9* Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

10 Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Κηφισίας.

11 Τὸ ὑδραγωγεῖον τῶν Πατησίων.

12* Τοπικὰ ὑδραγωγεῖα παρὰ τὰ Πατήσια.

13 Ὑπόγειον ὑδραγωγεῖον τῶν Πατησίων.

14 Τὸ ὑδραγωγεῖον Στρέφης.

15 Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Σιναιῆς ἀκαδημίας.

16* Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ κ. Βούρου.

17 Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς ὁδοῦ Παιριωδῆς.

18* Τὸ ὑδραγωγεῖον τῶν Ἀγίων Θεοδώρων.

19* Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ κ. Φιλήμονος.

20 Διάφορα ἄλλα.

Ὅλα τὰ ὑδραγωγεῖα ταῦτα περιέγραψα ἐφ' ὅσον τοῦτο μοι ἦτο δυνατόν ἀκριβῶς· διότι οὐδὲν τούτων, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ «τῆς πόλεως Ἀθηνῶν» ἐξαιρουμένου, εἶνε γνωστὸν ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ. Ἡ ἐργασία αὕτη, ἡ γενομένη ὅλως ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν ἔποψιν, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν καὶ εἰς τὰς σήμερον γενομένης ἐρεύνης πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν· καὶ δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὡς ἑξῆς τὸ ζήτημα:

Πῶς δύναται νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἐκλείψῃ ἡ εὐλείψῃ τοῦ ὕδατος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διὰ τῶν νῦν ὑπαρχόντων ἀρχαίων ὑδραγωγείων;

Ἐν καὶ μόνον ὑδραγωγεῖον, τὸ «ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως» προμηθεύει τανῦν τὰς Ἀθήνας διὰ ποσὶμον ὕδατος. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶχε καταντήσῃ εἰς τοσοῦτον κακὴν κατὰστασιν, ὥστε παρελθουσὶν τοσοῦτων ἐκατονταετηρίδων ἀπὸ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ, ὥστε τὸ δι' αὐτοῦ διοχετευόμενον ποσὸν τοῦ ὕδατος δὲν ἐπάρκει εἰς τὴν ταχέως αὐξανομένην πρωτεύουσιν τοῦ κράτους. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1847 ἤδη ἐγένετο ἡ πρώτη κατὰ δὲ τὸ 1855 ἡ δευτέρα κἀθαρσίς τοῦ ὑδραγωγοῦ ἐκταθείσα μέχρι τῆς κώμης Χαλανδρίου. Κατὰ δὲ τὸ 1861 ἡ βασιλισσα Ἀμαλία διέταξε τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ διαστήματος ἀπὸ Ἀμπελοκήπων μέχρι τῆς δεξαμενῆς τοῦ Ἀδριανοῦ, κατὰ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τοῦ Λυκαβητοῦ κειμένης· ἀλλ' αὕτη ἐπερατώθη 8 ἔτη θραδύτερον ἐπὶ τοῦ δημάρχου κ. Κυριακοῦ, ὑπὸ δὲ τὴν ἐδικὴν ἐπιβλεψιν τοῦ ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως κ. Γενίσαρην ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν κατὰστασιν· ἡ δεξαμενὴ ἐκαλύφθη διὰ θόλου καὶ τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ νέον σύστημα διεισπορεύθη εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διὰ σιδηρῶν σωλήνων.

Ὁ ἐντελής καθαρισμὸς τοῦ ὑδραγωγείου ἀπὸ Χαλανδρίου πρὸς τὰ ἀνωμέχρι τῶν πηγῶν ἀπεφασίσθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τῶν τανῦν δημορχικῶν ἀρχῶν καὶ θέλει διεξαχθῇ προσκληθέντος καὶ τοῦ ἐρυκτολόγου κ. Κορδέλλου.

Διὰ τοῦ μέσου τούτου πάντως θ' αὐξηθῇ μὲν τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὅσον γενικῶς πιστεύεται· διὸ καὶ ἡ λεῖψυδρία δὲν θὰ πύσῃ οὔτε εἰς τὸ μέλλον οὔσα μίαν τῶν κυρίων πληγῶν τῶν Ἀθηνῶν. Περὶ τούτου δυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν τελείως ῥίπτοντες βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος τῶν ὑδραγωγείων τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, ἐνθα παρατηροῦμεν πολλὰ ὑδραγωγεῖα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ τῆς αὐτῆς σημασίας μετὰ τοῦ τῆς πόλεως σημερινοῦ ὑδραγωγείου· τὸ ὑπόγειον π.χ. ὑδραγωγεῖον τῆς ὁδοῦ Πατησίων, τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Κηφισίας κ.τ.λ. Πλὴν τούτου δὲ εἶνε πολλὸ πιθανόν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα ὑδραγωγεῖα μὴ ἀνακαλυφθέντα μέχρι σήμερον. Εἶνε λοιπὸν κατὰφανεστῶτον, ὅτι αἱ νεώτεραι Ἀθῆναι δὲν δύνανται νὰ προμηθεύωνται ἐπαρκῶς ὕδωρ δι' ἐνὸς μόνου ὑδραγωγείου, ἀφοῦ αἱ ἀρχαῖαι ἐχρειάζοντο πρὸς τοῦτο σχεδὸν ἑκάσθι. Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Κηφισίας π.χ. ἔφερεν εἰς τὰς Ἀθήνας τόσον ὕδωρ ὅσον καὶ τὸ «ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως»· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ εἰς βραχίον αὐτοῦ ἀπεκόπη κατὰ τὴν χώραν ἐνθα ὑπῆρχον αἱ πηγαί, ὁ δὲ ἕτερος ἐπληρώθη ἄμμου καὶ αἱ δαπάναι τῆς ἐκκαθάρσεως εἶνε μεγάλαι, νομίζω καλὸν νὰ παρακινηθῇ τις τοῦ ὑδραγωγείου τούτου καὶ προτείνω ἕτερον, οὐτινος ὁ καθαρισμὸς εἶνε εὐκόλος διὰ τῶν νῦν μεθόδων, κινητῆς μηχανῆς μετὰ ὑδραντλίας. Ὡς τοιοῦτον δ' ἐννοῶ τὸ ἐν τῷ ἀνακτορικῷ κήπῳ ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο, τῆς αὐτῆς ἀξίας μετὰ τοῦ τῆς πόλεως, εἶνε ἐπίσης ὅπως καὶ τοῦτο ἐγκεχωσμένον ἐν θράχῳ. Καίτοι δὲ τὸ ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ συνεχόμενον φρέαρ ἔχει βάθος 13:00 μέτρων, κεῖται ὅμως πάντοτε ἀρκετὰ ὑψηλὰ, ὥστε τὸ ὕδωρ νὰ καταπίπτῃ εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος καὶ νὰ κοινωθῇ μετὰ τῶν μέσων καὶ τῶν χθαμαλοτέρων μερῶν τῆς πόλεως.

Κατὰ δεύτερον λόγον ἀναφέρω τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ κ. Φιλήμονος, τὸ διακρινόμενον διὰ τὸ περίφημον αὐτοῦ ποσὶμον ὕδωρ. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο κεῖται πολλῶν βαθύτερον καὶ ἐπομένως θὰ προμηθεύσῃ τὰ μέσα καὶ τὰ χθαμαλότερα καίμενα μέρη τῆς πόλεως. Πάντως ὅμως εἶνε κέρδος σημαντικὸν ἐὰν τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως ἐπιφυλαχθῇ μόνον διὰ τὰ ὑψηλὰ μέρη αὐτῆς.

Τέλος κατέχομαι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι αἱ νῦν ἀρχαὶ θὰ λάβωσιν ὑπ' ὅψιν τῶν τὰς ἐμὰς παρατηρήσεις καὶ ἐρεύνας μετὰ τῆς προτάσεώς μου καὶ ὅτι οὕτω θὰ προμηθεύωσιν ἐπαρκῶς τὴν πόλιν δι' ὕδατος.

Ἰούλιος, 1877.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΤΣΙΑΛΕΡ.

Ἀρχαῖα τις Σπαρτιῆτις ἔγραψε πρὸς τὸν ἀποδημοῦντα καὶ κακῶς πολιτευόμενον υἱόν της

τάδε· «Κακὴ περὶ σοῦ φήμη περιέχυται· ἢ ταύτην ἐκνίψον, ἢ μὴ ἔσο.»

Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἐπομένου περιέργου ἔγγράφου εὑρίσκειται εἰς χεῖρας ἀνωτέρου τινὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ. Σ. τ. Δ.

Μία διαταγὴ τῆς ἡμέρας τοῦ

ΓΕΡΟ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Διαταγὴ τῆς ἡμέρας 15 Φεβρουαρίου 1822. Στρέφι.

Καπεταναῖοι καὶ στρατιῶται Ἕλληνες, ὅσοι ἀκολουθεῖτε εἰς τὴν ἐκστρατείαν μου ταύτην· ἰδοὺ πλέον ἐμακρύναμεν ἀπὸ τὰ σύνορα τῶν ἐπαρχιῶν μας, καὶ ἐμβήκαμεν εἰς ξένα, αἱ δὲ ποῖαι μᾶς προσμένουν ὡς σωτήρας τῶν, μὲ τὰς ἀγκάλας ἀνοικτάς. Ἡ παρούσα μᾶς θέλει τοὺς ἐμψυχώσει, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς θέλει λάβουν παράδειγμα εὐταξίας, καὶ εἰς κάθε ἄλλο τι· χρεωστούμεν λοιπὸν ὅλοι ἐπίσης νὰ φυλαττώμεθα ἀπὸ κάθε ἀταξίας, ἡ ὁποία μᾶς προξενεῖ κακὴν ὑπόληψιν· λέγω:

Ἄν οἱ στρατιῶται ὅλοι νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς Καπεταναίους τῶν, καὶ οἱ Καπεταναῖοι εἰς τὸν Στρατηγόν τους. Νὰ ᾔναι πρόθυμοι, νὰ κάμνουν μὲ εὐπειθειαν ὅ,τι προστάσσονται, καὶ κἄνεις νὰ μὴν ἀπειθήσῃ ἢ παρακούσῃ, ἐπειδὴ θέλει παιδεύεσθαι αὐστηρῶς.

Βὺν οἱ Καπεταναῖοι χρεωστοῦν νὰ προσέχουν τοὺς στρατιώτας τῶν νὰ μὴν κάμνουν ἀταξίας, διότι οἱ Καπεταναῖοι θέλει δίδουν λόγον εἰς τὸν Στρατηγὸν διὰ κάθε ἀταξίαν ὅπου ἀκολουθεῖ ἀπὸ μέρους τῶν στρατιωτῶν.

Γὺν Κἄνεις νὰ μὴν πειράξῃ ἢ ἀρπάξῃ πράγμα, ἢ ἀρνί, ἢ ὄρνιθ, ἢ ὅποιον ἄλλο πρᾶγμα· νὰ μὴν πειράζον τὸν νοικοκύρην τοῦ κονακίου τῶν, οὔτε κἄνενά πρᾶγμα τοῦ ὁσπητίου του, οὔτε κρασί του, οὔτε κἄν εἰς κῆπον νὰ ἐμβαινὺν νὰ πειράζον τὰ σπαρτά, οὔτε ἄλλο τι νὰ κάμνουν, οὔτε στρατιώτης χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Καπετάνου του, οὔτε Καπετάνος χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Στρατηγοῦ, ἀλλὰ καθεὶς νὰ ζητῇ μὲ εὐταξίαν καὶ τιμὴν ὅ,τι εἶναι πρόπον.

Δὺν Νὰ μὴν πιασθῇ κἄνεις ὅτι μεθύει ἢ πίψει κρασί ὑπὲρ τὸ πρόπον, ἀλλὰ καὶ τὸ πιότον του νὰ ᾔναι τακτικόν, ὁμοίως καὶ τὰ τραγοῦδια καὶ οἱ χοροὶ, καὶ αἱ εὐθυμίαι νὰ ἔχουν μέτρον καὶ νὰ γίνωνται εἰς τὸν καιρὸν τους, καὶ νὰ μὴν κάμνωμεν ἀπλῶς ὅ,τι φθάνωμεν εἰς κάθε καιρὸν καὶ τόπον.

Βὺν Κἄνεις νὰ μὴν ἔχῃ ἄδειαν νὰ ρίψῃ τουφέκι ἢ τὸ σημάδι, οὔτε στρατιώτης χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Καπετάνου του, οὔτε Καπετάνος χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Στρατηγοῦ του.

1. Στρέφι· χωρίον καίμενον πρὸς βορρᾶν τῆς δεξιάς ὁδοῦ τοῦ Ἀλφειοῦ. Ἀνῆκε εἰς τὸν ὄμιον Ὀλυμπίας, τῆς ἐπαρχίας Ἠλείας, τοῦ νομοῦ Ἀχαιῶν καὶ Ἠλίδος, ἀπέχει δὲ 2 ὥρας καὶ 15 λεπτά ἐκ τῆς πόλεως Πατρῶν καὶ 17 ἐκ τῶν Πατρῶν. Σ. τ. Δ.

Τον Κάνεις νὰ μὴν εὐγάλη ἄρματα ἐναντίον εἰς τοῦ συστρατιώτη του, ἐπειδὴ εἶναι ὅλως διόλου ἀσυγχώρητον, καὶ ἡ παιδεία του θέλει εἶναι μεγάλη.

Ζὼν Ὁ Κάθε Καπετάνιος χρεωστῆται καθ' ἡμέραν νὰ δίδῃ ῥαπὸρτο δι' ὅσους στρατιώτας ἔχει, ὁμοίως ἂν ἀκολουθήσῃ τι μεταξὺ εἰς τοὺς στρατιώτας του, ἢ μαλῶση κἀνέναν, ἢ ἀρρωστήσῃ κἀνέναν, ἢ φύγῃ κἀνέναν εὐθὺς νὰ τὸ ἀναφέρῃ εἰς τὸν Στρατηγόν.

Δι' ὅλα ταῦτα προσέξατε στρατιώται νὰ τὰ φυλάξῃ ὁ καθένας ἀπὸ καλὴν του γνώμην διὰ νὰ μὴν υποπέσῃ εἰς παιδείαν. Ἡ εὐταξία θέλει μᾶς βοηθήσῃ μεγάλως εἰς τὸν σκοπὸν μας· ὁποῖος πιασθῇ ὅτι παρέβῃ κἀμμίαν ἀπὸ ταύτας τὰς διαταγὰς μου, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τὴν κοινὴν ὠφελείαν καὶ ἐλευθερίαν μας, θέλει παιδευθῇ αὐστηρῶς.

Εὐταξία
καὶ εὐταξία

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Μογγολικὰ ἀποφθέγματα.

Οἱ ἐνάρτεροι παρατηροῦσι τὰ ἴδια ἐλαττώματα. Οἱ κακοὶ ζητοῦσι νὰ εὕρωσιν ἐλαττώματα εἰς τοὺς ἄλλους.

Τὸ χόρτον φοβεῖται τὸν παγετὸν, καὶ ὁ παγετὸς τὸν ἥλιον· οὕτω καὶ ὁ κακὸς ἄνθρωπος εὐρίσκει πάντοτε ἄλλον χειρότερον, ὅστις τῷ ἀποδίδει τὰ ἴσα.

Ἄν καὶ ἐξήντησες τὴν ἐπιστήμην, ὁ ἄνθρωπος ἀκόμη δὲν εἰσέειρε τίποτε.

Τὸ στόμα γυναικὸς εἶναι φωλεὰ κακολογιῶν.

ΕΙΣ ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΑΡΧΟΥ

Τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀνεμὸς καὶ ἡ ὑπόψια.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν συνωδοιπόρουν τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀνεμὸς καὶ ἡ ὑπόψια. Φθάσαντες εἰς τρίοδον, ἀπεχωρίσθησαν, ἀπ' οὗ πρῶτον ἔδοσαν ἀλλήλοις ἴδια γνωρίσματα ὅπως εὐκολώτερον διακριθῶσιν ἐν νέᾳ τινὶ συναντήσῃ. «Ὁπου καπνὸς, ἐκεῖ ἐγὼ», εἶπε τὸ πῦρ· «ὅπου σεῖονται φύλλα καὶ κλίνονται κλάμμαι, ἐκεῖ καὶ ἐγὼ», εἶπεν ὁ ἀνεμὸς· «ὅπου βλέπετε σχοίνους, ἐκεῖθεν δὲν ἀφίσταμαι μακρὰν», εἶπε τὸ

ὕδωρ· τελευταίᾳ ἡ ὑπόψια εἶπεν· «ἐγὼ εὐρίσκομαι πάνυ εὐκόλως· διότι ἐν ᾧ ὑμεῖς ἀδιαλείπτως κινεῖσθε, ἐγὼ ἵσταμαι ἀκίνητος· ὅπου ἂν θῶ τὸν πόδα, ἐκεῖ καταβιβρώσκω καὶ τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Λυκαβηττός καὶ οὐχὶ Λυκαβητός.

Ὁ ἐν Μονάχῳ συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Ἀλφρέδος Ἑμερσὼν ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν ἐσχάτως τὸ ἐπόμενον ἐπιστιλικὸν δελτάριον· «Τὸ παρὸν δελτάριον σὰς ἀποστέλλω ἵνα διαμαρτυρηθῶ κατὰ κοινοτάτου λάθους τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου, τοῦ γράφειν μὲν ἐν μόνον ταῦ τὸ ὄνομα τοῦ Λυκαβηττοῦ, ἐν ᾧ οὐδέποτε οὕτω γράφεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, καὶ νὰ ζητήσω τὴν συνδρομήν σας ἵνα ἀφανισθῇ τὸ λάθος τοῦτο.»

Ὁ κ. Κόντος, πρὸς ὃν ἐκoinοποιήταμεν τὰ ἀνωτέρω, εὐχερεστήθη νὰ μᾶς ἀποστείλῃ τὴν ἐπομένην σημείωσιν, ἣς τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν.

Ὁρθοτάτη καὶ εὐλογωτάτη εἶνε ἡ παρατήρησις, ἣν ὁ ἐν Μονάχῳ λόγιος ἐκοιμήσατο περὶ τῆς συνήθους ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι γραφῆς *Λυκαβητός*. Τὸ ὄνομα τοῦτο οὐχὶ δι' ἐνὸς ἀλλὰ διὰ δύο Τ ἐξεφέρετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ὡς καὶ τὸ *Ἀρδητός*, τὸ *Γαργητός*, τὸ *Συπαλητός*, τὸ *Σγητός*, τὸ *Υμητός* καὶ τὸ *Υμητός*. Τούτων τῶν δ' ἐγράφετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν *Ἰ.Ι.Σός*, οὐχὶ *Ἰ.Ι.Σός*, *ΚηγιΣός*, οὐχὶ *ΚηγιΣός*, κτλ. *ΚρίΣα*, οὐχὶ *ΚρίΣα*, *ΛάριΣα*, οὐχὶ *ΛάριΣα*, κτλ.

Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἐν παντὶ ἔθνεϊ μόνη ἡ εὐγενεστέρα αὐτοῦ μερὶς κατέχεται ὑπὸ ἐλευθέρων καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων καὶ εἶνε πρόθυμος οἰκιστὴς ποτε θυσίας πρὸς πραγματοποίησιν αὐτῶν νὰ προσενέγκῃ. Οἱ πολλοὶ ὅμως ἐπιθυμοῦσιν ἡσυχίαν καὶ τάξιν, καὶ μόνη τῶν εὐχὴ εἶνε αἱ θυσίαι, αἱ ὑποχρεοῦνται νὰ ὑφίστανται, νὰ ᾧσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον. (Thiers).

* * * Ἀριστὶ καὶ ἀμεμπτόταται πράξεις εἰσὶν ἐκείναι, αἵτινες μηδεμιᾶς δικαιολογήσεως ἢ ἐπεξηγήσεως χρῆζουσιν. (Auerbach).

* * * Ὁ ἄνθρωπος τρεῖς ὁδοὺς ἔχει ν' ἀκολουθήσῃ ὅπως μὴ εἰς ἀσυνέτους ἐξοκεῖλῃ πράξεις· ἡ πρώτη εἶνε ἡ κρίσις, καὶ αὕτη εἶνε ἡ ἀρίστη πασῶν· ἡ δευτέρα ἡ μίμησις, καὶ αὕτη εἶνε ἡ εὐκολωτέρα· ἡ τρίτη, ἡ ἐκ τῶν παθημάτων διδασκαλία, καὶ αὕτη εἶνε ἡ πικροτέρα. (Κομφούκιος).

Ἀρχαῖός τις Ἕλληνα εἶπεν, ὅτι ἀναίσχυντοῦσιν οἱ γέροντες, καὶ διὰ τοῦτο οἱ νέοι ἀναίσχυντοὶ γίνονται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Στρατεῖαι Ῥώσων ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τοὺς Τούρκους.

865. Πρώτη στρατεία τῶν Ῥώσων ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Ῥουρίκ, τὸν θεμελιωτὴν τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους. Νικητὴς πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλεως.

903. Δευτέρα στρατεία ὑπὸ τὸν Ὀλέγ, μετὰ διςχιλίων νηῶν. Δὲν φθάνει εἰς Κωνσταντινούπολιν, καταλαμβάνει ὅμως πρὸς καιρὸν καὶ λεηλατεῖ τὰ παράλια.

941. Στρατεία τοῦ Ἰγὼρ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἠττᾶται ὑπὸ τοῦ Θεοφάνους.

944. Ὁ Ἰγὼρ ἐπέρχεται αὐθις μετὰ πολυαρίθμου στρατεύματος καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Δανουβίου. Οἱ Ἕλληνες συνθηκολογοῦσιν, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς πληρωμὴν φόρου.

971. Ὁ Σβιατοσλάβ κατατροποῦται παρὰ τὴν Σιλίστριαν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Τσιμισκῆ.

988. Στρατεία Βλαδιμήρου τοῦ Α' ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀλωσις τῆς Χερσονήσου.

1016. Στρατεία τοῦ Μστισλάβ κατὰ τῆς Ταυρίδος.

1040. Ὁ Ἰαροσλάβ μετὰ ἑκατοντακισχιλίων ἀνδρῶν στρατεύει ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ στόλος αὐτοῦ καταστρέφεται ἔνεκα τρικυμιῶν καὶ τοῦ ὑγροῦ ἑλληνικοῦ πυρός. Συνομολογεῖ εἰρήνην τῷ 1043. Δύο στρατεῖαι.

1080. Βλαδίμηρος ὁ Μονομάχος ἀναλαμβάνει πόλεμον κατὰ τῆς Ταυρίδος. Οἱ ἐπεληθόντες ἀκολούθως διάφοροι πόλεμοι τῆς Ῥωσσίας καὶ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἐμποδίζουσι τὴν ἐξακολούθησιν ἐχθροπραξιῶν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὸ 1453 συμβαίνει ἡ ἄλωσις τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἡ κατάλυσις τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

1672. Ἀλέξιος ὁ Β' κηρύσσει πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων.

1677. Θεόδωρος ὁ Γ' ἐξακολουθεῖ τὸν πόλεμον καὶ κυριεύει τὴν Οὐκραίνην.

1680. Συνομολογήσεις εἰκοσαετοῦς εἰρήνης μετὰ τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων ἐν Ῥουτζί.

1695. Πέτρος ὁ μέγας κηρύσσει πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, κυριεύει κατὰ τὸ 1696 τὸ Ἀζόφ καὶ νικᾷ παρὰ τὸ Περσέκπ.

1699. Ἡ ἐν Κάρλοβιτς εἰρήνη, καθ' ἣν παραχωρεῖται ἡ Ἀζοφικὴ τῇ Ῥωσσίᾳ. Τρεῖς στρατεῖαι.

1710. Ἡ Πύλη κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας. Συνεπεία τούτου, συνομολογῇ

θεΐσης εἰρήνης τῷ 1714, ἀποδίδεται αὐτῇ ἡ Ἀζοφικὴ. Δύο στρατεῖαι.

1736. Οἱ Ῥώσοι ὑπὸ τὸν Μύννιχ εἰσβάλλουσιν εἰς Κριμαίαν καὶ κυριεύουσι τὴν Ἀζοφικὴν χώραν.

1737. Ὁ Μύννιχ κυριεύει τὸ Ὀτσακώφ, Χοτσὶμ καὶ ὅλην τὴν Μολδαυίαν.

1739. Νίκη τῶν Ῥώσων παρὰ τὸ Σταβουτζάν καὶ Χοτσὶμ.

1740. Ἡ ἐν Χοτσὶμ εἰρήνη. Οἱ Ῥώσοι μένουσι κύριοι τῆς Ἀζοφικῆς. Τέσσαρες στρατεῖαι.

1768. Ἡ Πύλη κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας. Δύο Ῥωστικοὶ στρατοὶ ὑπὸ τὸν Γαλλίτσιν καὶ τὸν Ῥωμαντσὼφ ἐλαύνουσιν ἐπὶ τὸν Δνίστερ. Ἀποτέλεσμα μάχης ἀμφίβολον.

1769. Ὁ Γαλλίτσιν νικᾷ τοὺς Τούρκους παρὰ τὸ Χοτσὶμ καὶ κυριεύει μέγιστον μέρος τῆς Βλαχίας. Αἰκατερίνη ἡ Β', πρὸς μνήμην τῆς νικηφόρου ταύτης ἐκστρατείας, συνίστησι τὸ παράσημον τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.—Σφαγαὶ φρικαῶδεις ὑπὸ ἀτάκτων Ἀλβανικῶν στρατευμάτων ἐν Πελοποννήσῳ, ἧς τοὺς ἐπαναστάντας κατὰ τῆς τουρκικῆς δεσποτείας κατοίκους ὁ Ῥώσος ναύαρχος Ὀρλώφ ἐγκατέλειπεν εἰς βέβηλον ὄλεθρον.

1770. Ὁ Ὀρλώφ καταναυμαχεῖ τὸν τουρκικὸν στόλον ἐν Τσεσμέ (ἀπέναντι τῆς Χίου) καὶ παρὰ τὴν Ἄνδρον. Νίκαι τῶν Ῥώσων ἐν τῇ Κάργᾳ καὶ παρὰ τὴν λίμνην Καβούλ. Ἀλωσις τοῦ Βενδέρ.

1774. Μάχαι παρὰ τὸ Γιούργεβον, τὸ Βουκουρέστιον καὶ τὸ Βαθαδάγ. Διαπραγματεύσεις περὶ εἰρήνης.

1773. Ὁ Ῥωμαντσὼφ νικᾷ παρὰ τὴν Καναγνάρ, ἀλλ' ἀναγκάζεται νὰ ἄρῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Σιλιστρίας.

1774. Οἱ Τούρκοι κατατροποῦνται ὑπὸ τοῦ Ῥωμαντσὼφ παρὰ τὸ Παζαρτζίκ. Εἰρήνη ἐν Κουτσούκ Καϊναρτζίκ. Παραχωροῦνται τῇ Ῥωσσίᾳ τὸ Γενικαλέ καὶ τὸ Κέρτε, χώρα παρὰ τὸν Δνίστερ, ἐλεύθερος πλοῦς ἐν τῷ Εὐξείνῳ καὶ ἐλευθέρη διόδος τῶν Δαρδανελίων. Ἐξ στρατεῖαι.

1787. Ἡ Πύλη κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἔνεκα τῆς συμμαχίας ταύτης μετὰ τῆς Αὐστρίας.

1788. Ὁ Ῥωμαντσὼφ μεταφέρει τὸ πεδίον τοῦ πολέμου ἐν Μολδαυίᾳ, ἄνευ σπουδαίου ἀποτελέσματος. Ἡ ἀνωτάτη διοίκησις τῶν στρατευμάτων ἀνατίθεται εἰς τὸν Ποτέμκιν, ὅστις κυριεύει τὸ Ὀτσακώφ. Ὁ Ῥωστικὸς στόλος καταναυμαχεῖται ἐν Σεβαστοπόλει.

1789. Ἀλωσις τοῦ Γαλαζίου, τοῦ Ἀκχερμαν

καὶ τοῦ Βενδέρ. Ὁ Σουβαρόφ νικᾷ τοὺς Τούρκους παρὰ τὸ Φωξάνι καὶ μετὰ τῶν Αὐστριακῶν παρὰ τὸ Μαρτινέστι. Ἄλωσις τοῦ Χοτσίμ. Ὁ Λάουδον κυριεύει τὸ Βελιγράδιον.

1790. Ἄλωσις τῆς Κιλικιανῆς καὶ τοῦ Ἰσμαηλίου ὑπὸ τοῦ Σουβαρόφ.

1791. Συνομολόγησις εἰρήνης ἐν Σκίστοβα μετὰ τῆς Αὐστρίας, ἐν Ἰασίῳ μετὰ τῆς Ῥωσσίας. Ἡ Αὐστρία ἀποδίδωσι τὰ ὑπ' αὐτῆς κατακτηθέντα, ἡ Ῥωσσία διατηρεῖ τὸ Ὀτσάκωφ καὶ τὴν μεταξὺ Δνέπρ καὶ Δνίστερ χῶρον. Τέσσαρες στρατεῖαι.

1806. Οἱ Ῥώσοι εἰσβάλλουσιν εἰς Μολδαυίαν, κυριεύουσι τὸ Χοτσίμ, τὸ Βενδέρ, τὸ Ἰάσιον καὶ Βουκουρέστιον.

1807. Νίκη τοῦ κατὰ ξηρὴν Ῥωστικοῦ στρατοῦ παρὰ τὸ Ἀραμπατζῆ καὶ τοῦ στόλου παρὰ τὴν Ἀθηνον. Διετὴς ἀνακωχή. Δύο στρατεῖαι.

1809. Οἱ Ῥώσοι ὑπὸ τὸν Μιλοράδοβιτς νικῶσι τοὺς Τούρκους παρὰ τὴν Σλομποσία καὶ τὸ Γιούργεβον. Οἱ Ῥώσοι ὑπὸ τὸν Βαγρατίον διαβαίνουν τὸν Δανούβιον παρὰ τὸ Γαλάζιον. Καταλαμβάνουσι τὸ Ἰσάκτζι, τὴν Τούλτσαν, τὸ Ματσίβ, τὴν Χίρσοβα καὶ τὸ Ἰσμαήλιον.

1810. Ὁ Καμίνσκις προχωρεῖ μὲν μέχρι Σούμλας καὶ Βάρνης, ἀλλὰ δὲν κατορθοῖ νὰ καταλάβῃ ἀμφοτέρους τὰς θέσεις ταύτας. Καταστροφή τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου παρὰ τὸ Βαττίβ. Ἄλωσις καὶ κατάληψις τοῦ Ῥουτσούκ, τῆς Σιλιστρίας καὶ τῆς Νικοπόλεως.

1811. Ὁ Κουτούσωφ καταλαμβάνει τὸν Δανούβιον καὶ κυριεύει τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον ἐν Σλομποτσᾷ.

1812. Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ εἰρήνη. Δύο στρατεῖαι.

1828. Διάδοσις τοῦ Δανουβίου παρὰ τὸ Σατουνόβο. Πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Βραχλόβας. Ἄλωσις τῆς Βάρνης.

1829. Ἄλωσις τῆς Σιλιστρίας καὶ τοῦ Ῥουτσούκ. Οἱ Ῥώσοι ὑπὸ τὸν Δίμπιτς διαβαίνουν πρώτην ἤδη φορὰν τὸν Αἶμον καὶ κυριεύουσι τὴν Ἀδριανούπολιν. Συνομολόγησις εἰρήνης ἐν Ἀδριανούπολει, ὅτε ἀναγνωρίζεται καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος ἀνεξαρτησία. Δύο στρατεῖαι.

1854 καὶ 1855. Ἀποτυχούσα πολιορκία τῆς Σιλιστρίας καὶ Κριμαϊκὸς πόλεμος. Δύο στρατεῖαι.

Φρ. Ἀκλαϊνδερ.

Τῇ 6 Ἰουλίου ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἐπαύλει του παρὰ τὴν λίμνην Starnbers, πλησίον τοῦ Μονάχου, εἰς ἡλικίαν ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν, ὁ Φρ. Ἀκλαϊνδερ (Hackländer), εἰς τῶν διαπρεπεστέρων ἐκ τῶν σημερινῶν μυθιστοριογρά-

φων τῆς Γερμανίας. Ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας καταγόμενος ἐπεδόθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ἐμπόριον, ὅπερ ἐνωρὶς κατέλειπεν ἀσπασθεὶς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο μηδὲν ἐρίσκειν θέλησεν, παρητήθη ὅπως δοθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν, ὡς ἀπαρχὰς ἐκδοῦς εὐφυὲς μυθιστόρημα, περιγράφον τὸν στρατιωτικὸν βίον ἐν εἰρήνῃ. Ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς μεγάλης ἐπιτυχίας τοῦ πρώτου ἔργου του, ἐξηκολούθησε διαρκῶς μέχρι τέλους τοῦ βίου του συγγράφων μυθιστορίας, διηγήματα καὶ δράματα. Ἦν προσέτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μέχρι ἐσχάτων διευθυντὴς τοῦ δημοτικωτάτου γερμανικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Κατὰ ξηρὴν καὶ θάλασσαν» (Ueber Land und Meer).

Ἡ κατοικία τοῦ Βίσμαρκ ἐν Βερολίνῳ.

Ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Γουλιέλμου κεῖται τὸ μέγαρον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, ἡ μάλλον αὐτὴ ἡ οἰκία τοῦ Βίσμαρκ. Τὸ τριώροφον κτίριον οὐδὲ παλᾶτιον νὰ ὀνομασθῇ φαίνεται ἄξιον· εἶνε ἀπλοῦν, ἄκομψον, θὰ ὑπελαμβάνετο δὲ οἰκία ἰδιωτικὴ, ἐὰν μὴ ἐφύλαττε τὴν θύραν ἡ φρουρά. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν εὐρὴν ἀνεωγμένους τὰς πύλας, γράφει γάλλος ἐπισκεφθεὶς τὸ Βερολίνον, ἀπεφάσισα νὰ εἰσέλθω· ἡ φρουρά εἶχε γίνῃ ἄφαντος, διότι ὁ οἰκοδεσπότης ἀνεπαύετο ἐν τοῖς λουτροῖς τοῦ Κίσιγγεν. Ἐν τῷ ἀνέβαινον τὴν κλίμακα, τὴν φυλακισμένην ὑπὸ δύο λιθίνων σριγγῶν, ἀφῆνης ἤκουσα φωνὴν προερχομένην ἐκ τοῦ κήπου. Φόβος καὶ τρόμος κατέλαβέ με μήπως ὑποληφθῶ κλέπτῃς. Καταβὰς λοιπὸν εἰσῆλθον εἰς τὸν κήπον, ὅστις εἶνε λόγῳ καὶ πράγματι παράδεισος. Ἐν τούτῳ περιπατεῖ τὸ ἐσπέρας ὁ Βίσμαρκ σιωπηλὸς καὶ ἔχων τὰς χεῖρας ὀπισθεν ἐσταυρωμένας· οὔτε εἰς μεταφυσικὰ ὅμως ζητήματα ἀσχολεῖται, οὔτε τοὺς ἀστέρους θεᾷται, διότι τῇ ἐπαύριον ἐμφανίζεται εἰς τὰς Βουλὰς στρατιωτικὴν φορὴν στολὴν καὶ ἀπαγγέλλει λόγον. Ὁ ἀνὴρ, θν εὐρον ἐν τῷ κήπῳ, ἦν ὁ κηπουρὸς. Οἱ τὴν γῆν θεραπεύοντες εἶνε συνήθως πρᾶοι καὶ ἡμεροὶ τὸ ἥθος. Πλησιάζας αὐτῷ εἶπα «τί μάτην κοπιᾶτε; Δὲν βλέπετε ὅτι ἡ συγκομὴ αὕτη εἶνε κάτισχνος καὶ ξηρά; Φαντάζεσθε ὅτι δύνασθε νὰ τὴν ἀνχστήσητε;» — «Θέλων καὶ μὴ θέλων πρέπει νὰ τὴν περιθάλψω, ἀπεκρίνατο· οἱ ἐν Ἀμερικῇ παρεπιδημοῦντες Γερμανοὶ ἀπέστειλαν αὐτὴν τῷ πρίγκιπι κατὰ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων του. Ἀλλόκοτος ἡ ἰδέα, ἀλλόκοτος καὶ τὸ δῶρον. Σήμερον οἱ αὐτοὶ τῷ ἀποστέλλουσιν ὅστρεα, ὅπερ φρονιμώτερον. Τί καλὸν πρᾶγμα εἶνε νὰ ὀνομάζῃται τις Βίσμαρκ! Οὐδεμία οὐδέποτε παρέρχεται ἐβδόμας, ἐν ᾗ δὲν λαμβάνει πλούσιόν τι δῶρον. Ἐχει τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ ὑπερεπκινῇ ὅ,τι τῷ ἀρέσκει· ἀμέσως δὲ οἱ ἀκούοντες φιλοτιμοῦνται τίς πρότερον νὰ προστενέγκῃ αὐτῷ ὅ,τι ἐπὶ νῆσε,» — «Μέγας ἄνθρωπος, τῇ ἀληθείᾳ!» —

«Τῷ ὄντι μέγας» ὅ,τι δὲ τὸν καθιστᾷ ἐτι μεγαλύτερον εἶνε ἡ παντελής ἐλλειψὶς ὑπερηφανίας· χαιρετίζει τοὺς ταπεινοὺς, διαλέγεται καὶ παίξει μετὰ τῶν μικρῶν καὶ τῶν ἀφανεστάτων. Ὅσακις ἐπισκέπτεται τὸν κήπον ἐρωτᾷ με πῶς ἔχει ἡ συγκομὴ· γινώσκει βεβαίως ὅτι οὐδὲν φεῖδομαι κόπου, τὴν περιθάλπω δὲ ὡς ἴδιον τέκνον μου· ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἐγὼ αἴτιος ἂν μὴ θάλλει καὶ ἀκαμάζει. Παρατηρήσατε! ὅλον τοῦτο τὸ μέρος ἔσκαψεν ἰδίᾳ χεὶρὶ ὁ ἐξοχώτατος, ἀρπάσας μου ἐκ τῶν χειρῶν τὴν σκαπάνην. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε πέρυσιν ἐν τοῖς περὶχωροῖς τοῦ Βερολίνου· προσελθὼν εἰς ἀγρότην κόπτοντα χόρτον, ἤτησε καὶ ἔλαβε τὸ θέριστρον, καὶ ἀπεκδυθεὶς τὸν ἐπενδύτην, ἔστρεψε μετὰ πολλῆς δεξιότητος τὸ ἐργαλεῖον δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας. Περιχαρὴς ὁ ἀγρότης εἶπεν αὐτῷ «φαίνεται ὅτι διὰ παντὸς τοῦ βίου οὐδὲν ἄλλο ποιεῖτε ἢ θερίζετε χόρτον. Ἐὰν καὶ πάλιν λάβητε ὄρεξιν νὰ διασκεδάσητε, θὰ μοὶ προξενήσητε ὀλίγην ἀνάπαυσιν». Ἐν τῷ μεταξὺ διέβη κύριος, ὅστις, γνωρίσας τὸν πρίγκιπα, τὸν προσεκύνει εὐλαβῶς. Ὁ ἀγρότης μαθὼν τὸ ὄνομα τοῦ ξένου παρ' ὀλίγον ἐξίστατο τῶν φρενῶν. Τρεῖς μῆνας ὕστερον ἐπώλησεν ἀντὶ 300 ταλήρων τὸ θέριστρον, ὅπερ νῦν φυλάσσεται ἐν τῷ ἱστορικῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου.»

Ἐγχειρίσας τῷ κηπουρῷ χαρτονόμισμα τῶν πέντε ταλήρων ὠδηγήθη διὰ μυστικῆς κλίμακος εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα. Ἡ πρώτη αἴθουσα καλεῖται «σινική» διὰ τοὺς ἐπὶ τῶν τοίχων σινικοὺς τάπητας, ἐν οἷς εἶνε ἐμπεποιημένοι νεανίδες ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Γάγγου καὶ πτηνὰ σπανιώτατα. Χρησιμεύει ὡς ἐστιατόριον· τὰ πάντα ὑπάρχουσιν ἀπλούστατα· παρατίθεται δὲ ἐκάστης πρωίας ἐπὶ τραπέζιου ὀπτὸν ὀρνίθιον καὶ φιᾶλη Βορδῶ διὰ τοὺς πεινῶντας ξένους. Κατόπιν ἔρχεται τὸ σφαιριστήριον. Σπουδαιότατος τῶν κοιτῶνων εἶνε ὁ τρίτος, ἐν ᾧ ἐργάζεται ὁ Βίσμαρκ ἔχων τὸν γραμματέα του καθήμενον ἀπέναντι αὐτοῦ. Πολλοὶ διπλωμάται ἐκάθισαν παρὰ τὴν ἐνταῦθα τράπεζαν ἵνα παίξωσι πολιτικοὺς κύβους, ἀλλ' ὅλοι ἀπώλεσαν τὸ παιγνίδιον καὶ ὅλον τὸ βαλάντιον. Βιβλιοθήκην οὐδεμίαν παρετήρησα· εἶδον ὅμως πλήρη συλλογὴν ὁστρακιτῶν λίθων καὶ στρατιωτικῶν μεταλλίων, μεγάλην πυξίδα σιγάρων τῆς Ἀδάννας καὶ ἐν ταῖς γωνίαις ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ξίφη παντοειδῆ. Χειρόκτια ἐξ ἐλαφείου δέρματος κεῖνται ἐπὶ παντὸς ἐπίπλου. Μετὰ τὸ ἄριστον ἀναπαύεται ὁ Βίσμαρκ ἐπὶ εὐρυτάτου ἀνακλίντρου καὶ ἀναγινώσκει ἐφημερίδας· εὐρον ἀνοικτὴν μίαν ἐφημερίδα Ῥωσσικὴν (διότι ὁ ἀρχιγραμματεὺς λαλεῖ τὴν Ῥωσσικὴν ἄριστα) καὶ χάρτην γεωγραφικὴν. Ὁ θάλαμος τοῦ Βίσμαρκ εἶνε λιτώτατος· ἐν τῷ λουτρῷ παρετήρησα δύο ὀδοντοφύκτρας καὶ ἑξ κτένια, τουτέστι πλείονα

τὸν ἀριθμὸν παρ' ὅσας αὐτὸς ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας. Ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ μελετητηρίου εἶνε τὰ δωμάτια τῆς κ. Βίσμαρκ καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς, μεστὰ εἰκόνων συγγενῶν καὶ φίλων. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἦλθον μουσικοὶ ἐκ Σαξονίας καὶ ἐπαίνυνσαν εἰς τιμὴν τοῦ ἀρχιγραμματεως, αἰτησάμενοι ἀκολουθῶς ἄδειαν νὰ περιεργασθῶσι τὸν οἶκόν του. Ὁ Βίσμαρκ τοὺς ὠδήγησεν αὐτὸς ἀπανταχοῦ, ἐλθὼν δὲ καὶ εἰς τὸ ἄδυτον τῆς συζύγου του τοῖς ἔδειξε τὸ ταμεῖον λέγων «βλέπετε, κύριοί μου· τὸ ταμεῖον τοῦτο καὶ τὰ κλειδιά ἔχει ἡ σύζυγός μου συμβουλευσά με τοῖς ἐγγράμοις ὑμῶν νὰ διαπιστεύητε τὰ χρήματα εἰς τὰς ἰδίας γυναῖκας, διότι τότε εἴθε βεβαιότατοι ὅτι θὰ ἐξοικονομήσητε καὶ ἀποταμιεύσητε ὀλίγα ἀργύρια.» Ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς εἶνε πάσης καλλονῆς ἄμοιρος, τὰ δὲ ἐπιπλά τῆς ἐλκεῖν· αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἔστειλε τὸν ἐπιπλοποιόν του ἵνα τὴν κοσμήσῃ ἐκ νέου, ἀλλ' ὁ Βίσμαρκ τὸν ἀπέπεμψεν. Ἐδῶ ὑπάρχει τὸ τραπέζιον ἐφ' οὗ ὑπεγράφη ἡ ἐν Βερσαλλίαις συνθήκη· ἐπειδὴ ὁ οἰκοδεσπότης δὲν ἤθελε νὰ τὸ δώσῃ, ὁ εὐμήχανος Βίσμαρκ κατεσκεύασε κρύφα ἄλλο ὁμοίωτον καὶ τὸ ἀντικατέστησεν ἀντὶ τοῦ γνησίου, ὅπερ συμπαρέλαβε μεθ' αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ἀπῆρχετο εἰς Βερολίνον.

Νέος τρόπος τῆς χρήσεως τῶν ἱατρικῶν συνταγῶν.

Πεπεισμένος ὁ Τούρκος ὅτι τὸ πεπρωμένον εἶνε ἀμετάβλητον, καταφεύγει μὲν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἐν καιρῷ νόσου, καὶ προσκαλεῖ τὸν ἱατρὸν, προτιμᾷ ὅμως πολλάκις ἀντὶ τῆς ἱατρικῆς συνταγῆς τὸν νοσητᾶν, ῥητὸν τοῦ Κουρ-άνν, γραμμένον εἰς κομμάτιον χάρτου, τὸ ὁποῖον ἡ καπνίζεται ὁ πάσχων, ἡ ἐκπλύνει ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ πίνει τὸ ἀπόπλυμα τοῦτο, ἡ φέρει συνήθως ἐπάνω τοῦ ὡς φυλακτήριον. Διηγείται δὲ γάλλος τις ἱατρὸς, ὅτι Ἐφέντης τις, πρὸ καιροῦ πάσχων, προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, καὶ τῷ ἔδειξε περὶ τὰς τριάκοντα συνταγὰς, τὰς ὁποίας ἔφερον ὕλας εἰς τὸ καθοῦκίον του. Μεταξὺ αὐτῶν ὁ ἱατρὸς ἀνεγνώρισεν καὶ φίλον του μερικὰς, γνωστῶν καὶ δοξίμων ἱατρῶν, καὶ ἰδίως μίαν, ἣτις τῷ ἐφάνη ἄριστοδιωτάτη ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς θεραπείας. Τὸν ἠρώτησε λοιπὸν ἔαν τὴν μετεχειρίσθῃ. Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Ἐφέντης, πλὴν οὔτε ἀπ' αὐτῆς ὠφελήθη. — Παράδοξον! ἐξηκολούθησεν ὁ μὲν τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἱκανὸν καιρὸν; — ὦ! βέβαια· δὲν βλέπετε ὅτι τὰς φορὰς ἡμέραν καὶ νύκτα ὕλας εἰς τὸ καθοῦκίον μου;

Ἀκριτόκλυτος φίλος.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος τοῦ 1720, Πέτρος ὁ μέγας εἶχε διατάξῃ νὰ γίνωσι πολυεῖδεῖς ἐξοπλίσεις· ἀλλ' οὐδεὶς ἐγίνωσκεν ἐπὶ τίνας πολεμικοὺς θὰ ἐγίνετο ἡ στρατεία· τοῦτο ἦτο ἀπόρ-

ρητον τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς συζύγου τοῦ Αἰ-
κατερίνης καὶ τοῦ ὑπουργοῦ Μέντσικωφ· ἐγένετο
δὲ γνωστὸν κατὰ τρόπον περιεργον. Περὶ τῆς
μελετωμένης στρατείας συνδιδασκέπτετο μετὰ
τοῦ ὑπουργοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς
συζύγου τοῦ, ἐνθα πολλάκις ἔσχεν ἀφορμὴν νὰ
ἐπαναλάβῃ στεντορεῖα τῇ φωνῇ τὴν ἀπόφασίν
τοῦ «Ei Persi Podiom!» (εἰς Περσίαν νὰ στρα-
τεύσωμεν). Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἠρώτησεν ὁ Πέ-
τρος ἓνα τῶν ὑπασιπιστῶν τοῦ τί νεώτερον ἐλέ-
γετο ἐν Πετροπόλει· οὐχὶ μικρὸν δὲ ἐξεπλάγῃ
ἀκούσας «ἡ σπουδαιοτάτη τῶν νεωτέρων εἰδή-
σεων εἶνε ὅτι θὰ στρατεύσωμεν ἐπὶ τὴν Περ-
σίαν.» Ἐξω φρενῶν ὑπ' ὀργῆς ἠρώτησε πάλιν
«καὶ παρὰ τίνας τὸ ἐμαθες;» — «Παρὰ τοῦ ψιτ-
τακοῦ τῆς αὐτοκρατείας, ἀπεκρίνατο ὁ ὑπάσιπι-
στής· χθὲς παρέστην ἐνώπιον τῆς Αὐτῆς Μ. ὤ-
πως λάβω τὰς διαταγὰς τῆς, τετράκις δὲ ὁ ψιτ-
τακὸς ἔκραξεν «Ei Persi Podiom.»

Πῶς ἐννοοῦσι τὸ κάλλος οἱ διάφοροι λαοί.

Θαυμάζομεν σήμερον ἐν Εὐρώπῃ τοὺς μεγά-
λους καὶ κανονικοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ὅμως οἱ Κι-
νέζοι προτιμῶσι τοὺς στρογγύλους καὶ τριγω-
νικοὺς μάλλον. — Ὁ εὐρωπαῖος ἀγαπᾷ τὸ μικρὸν
στόμα· ὁ αἰθιοψὸς λατρεῖ τὸ κολοσσαῖον. —
Ὡραία ὧτα εἶνε κατ' ἡμᾶς τὰ μικρὰ καὶ διαφρ-
νῇ κατὰ τὸν αἰγύπτιον, τὰ ἔχοντα τοῦλάχισ-
τον τριῶν δακτύλων μῆκος. — Ἐν Εὐρώπῃ θαυ-
μάζεται ἡ μικρὰ καὶ μεταξώδης κόμη, ἐνῶ οἱ
Λάπωνες κείρουσι τὴν ἐδικήν των ἐν χερσίν. — Οἱ
Περουβιανοὶ ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῆς ρινὸς των το-
σοῦτον θαρεῖς καὶ ὀγκώδεις κρίκους, ὥστε δυ-
σκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ πῶς δὲν ἐκσπῶν-
ται οἱ χόνδροι τῶν βωθόνων των. — Ἐν τῇ Ἰν-
δοσινικῇ καταντῶσι πολλάκις τὰ ὧτα τῶν γυ-
ναικῶν νὰ ἐγγίξωσι τοὺς ὤμους των, τοσοῦτον
θαρέα καὶ ὀγκώδης εἶνε τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐξαρτώμε-
να ἐνώτια. — Γνωστὴ εἶνε βεβαίως εἰς τοὺς μετὰ
τῶν μυθιστοριῶν τοῦ ἀμερικανοῦ Κούπερ γνω-
ρίμους ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας ἡ ἐν τῇ Βορείῳ
Ἀμερικῇ κοκτοῦσα ἀποτρόπαιος τῆς στίξεως
(latouage) συνήθεια. Ὅλα τὰ δυνατὰ χρώμα-
τα, πρὸ πάντων ὅμως τὸ ἐρυθρὸν, κυανοῦν καὶ
μέλαν, ἀναμίγνυνται ἰδιοτρόπως ἐπὶ τῆς μορ-
φῆς τῶν ἀγρίων ἐκείνων φυλῶν· τρυπῶσι τὸ πρό-
σωπόν των διὰ βελόνων, ἐγγαράττουσιν αὐτὸ
διὰ παντοίων μέσων, ἵνα καταστήσωσιν ἀνεξί-
τηλον τὴν βαφὴν, καὶ πρὸς τί ταῦτα πάντα;
ἵν' ἀποκτήσωσι φοβερὸν τὸ ἥθος! — Εἰς ἐπαρ-
χίαν τινὰς τῆς Περσίας ἡ γρυπὴ ρίς καταφρονεῖ-
ται ὡς ρίς τοῦ κοινοῦ λαοῦ, καὶ οἱ τῆς ἀνωτέρας
τάξεως φροντίζουσι νὰ συνθλίβωσιν ἐπιδεξίως
τὰς ρίνας τῶν παιδίων των ἀπὸ τῆς τρυφερῆς
ἡλικίας. — Αἱ Ἰαπωνίδες ἐπιχρυσοῦσι τοὺς ὀδόν-
τας των· αἱ Ἰνδαὶ βάφουσιν αὐτοὺς ἐρυθροῦς,
καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Γουβέρτης μαύρου. — Αἱ

Κινέζαι ἀσιτοῦσιν ἵνα καταστῶσιν ἰσχυραὶ, αἱ
Ῥωμανίδες δὲ διαρρήγνυνται τρώγουσαι ἵνα
παχύνωσι.

Πανταχοῦ λοιπὸν τὸ παράδοξον, τὸ τερα-
τῶδες, τὸ παράφρον χάριν τῆς καλλονῆς. Ὡ
καλλονή! πόσαι ἀνοησίαι πράττονται ἐν ὀνό-
ματί σου!

Οἱ εὐτυχέστεροι ὑπήκοοι τῆς Τουρκίας.

Οἱ Μωαμεθανοὶ μεγάλως σέβονται τοὺς πε-
λαργοὺς (λελέκια) οὐχὶ μόνον διότι καταδιώ-
κουσι πρὸς τροφήν αὐτῶν τοὺς ὄφεις καὶ τὰ
ἄλλα φαρμακερὰ ἐρπετὰ, ἀλλὰ καὶ διότι τοὺς
νομίζουσιν ἀπερχομένους κατ' ἔτος εἰς τὴν
Μέκκαν, ὅθεν καὶ τοὺς ὀνομάζουσι προσκυνητάς
(χατζή). Πιστεύουσιν ὅτι εἰς αἰωνδήποτε οἰκίαν
νεοττοποιήσωσιν, ἐκεῖ οὔτε πανώλης, οὔτε πυρ-
καϊὰ πλησιάζει καὶ οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις τοὺς
βλάψῃ! Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Λαίδη Montague λέ-
γει ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς της, ὅτι «οἱ εὐτυχέστε-
ροι ὑπήκοοι τῆς Τουρκίας εἶνε οἱ πελαργοί.»
Τὴν αὐτὴν ἀσυλίαν ἀπολαμβάνουσι τὰ πτηνὰ
ταῦτα καὶ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, καὶ τοῦτο ἐξη-
γεῖ διατὶ καὶ αἱ Ἰβείαι εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸ πά-
λαι ἐτιμῶντο ὡς εὐεργέται τοῦ τόπου.

Αἱ ὥραι τῶν ἀποδιδώσεων.

Ἐπιφανὴς Ἀγγλος ἱατρός ἐξηκρίβωσε τὰς
ὥρας τοῦ νυχθημέρου, ἐν αἷς συμβαίνει ὁ θάνατος
τῶν νοσοῦντων· εὔρε δὲ ὅτι ἐν μὲν τοῖς χρονίοις
νοσήμασιν ἐπέρχεται ὁ θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον ἀπὸ τῆς 8-10 πρωῒνης καὶ σπανιώτατα
ἀπὸ τῆς 8—10 ἑσπερινῆς· ἐν δὲ τοῖς ὀξυτέροις
νοσήμασιν ἀποθνήσκουσιν οἱ πάσχοντες ἢ λίαν
πρωῖ ἢ κατὰ τὴν ὥσαν δείλην καὶ τὴν ἑναρξιν
τῆς νυκτός. Αἱ παρατηρήσεις αὗται συμφωνοῦσι
καὶ πρὸς τὴν θεωρίαν· ἐπειδὴ ἡ βιωτικὴ ἱκανό-
της εἶνε μὲν ἐλαχίστη κατὰ τὴν πρωῒαν, αὐ-
ξάνεται δὲ προϊούσης τῆς ἡμέρας, ἔπεται ὅτι οἱ
χρόνιον νόσημα νοσοῦντες τελευτῶσι συχνότερον
κατὰ τὴν πρωῒαν καὶ σπανιώτερον κατὰ τὴν
ἑσπέραν. Ἐπὶ δὲ τῶν ὀξυτέρων νοσημάτων ἀ-
ποθνήσκουσιν οἱ πάσχοντες κατὰ τὴν ἑσπέραν,
διότι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου αὐξάνεται ὁ
πυρετός καὶ ἐπυμένως ἡ κατανάλωσις τῆς βιω-
τικῆς δυνάμεως.

Ἐπὶ 100 νοσοκλήκτων γινώσκουσι νὰ γράψωσι
καὶ ν' ἀναγνώσκωσιν.

Ἐν Βυρτεμβέργῃ	100	Ἐν Γαλλίᾳ	77
» Σαξωνίᾳ	98	» Ἑλλάδι	54
» Πρωσσίᾳ	96	» νευρικοῦ	46
» Βελγίῳ	86	» Ἰταλίᾳ	30
» Ὀλλανδίᾳ	80	» Αὐστρίᾳ	29
» Μεγ. Βρεταν.	79	» Ῥωσσίᾳ	4 ἐπὶ 200.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.